

СПИДИ АД

гр. София

ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

31 ДЕКЕМВРИ 2019 ГОДИНА

СПИДИ АД

ИНДИВИДУАЛЕН ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ за 2019 година

СЪДЪРЖАНИЕ

ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ.....	1
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД.....	2
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИТЕ ПОТОЦИ.....	3
ИНДИВИДУАЛЕН ОТЧЕТ ЗА ПРОМЕНИТЕ В СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ.....	4
1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ	5
2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО	6
3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	46
4. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	48
5. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	49
6. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАЕМИ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА	50
7. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ.....	50
8. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ.....	52
9. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ.....	52
10. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ	53
11. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ.....	55
12. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ	56
13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ	56
14. СОБСТВЕН КАПИТАЛ	57
15. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ	58
16. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИТИ ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА	63
17. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ	64
18. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ	65
19. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА	66
20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ.....	69
21. ПОЛУЧЕНИ ЗАЕМИ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА	69
22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ.....	70
23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ	70
24. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ	70
25. ПРИХОДИ	71
26. ДРУГИ ПРИХОДИ	72
27. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО.....	72
28. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ	72
29. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ.....	73
30. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА	74
31. ДРУГИ РАЗХОДИ	74
32. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ.....	74
33. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ	74
34. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА.....	75
35. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ.....	75
36. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА	76
37. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК	81
38. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА	92
39. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД	93

1. КОРПОРАТИВНА ИНФОРМАЦИЯ

Спиди АД (Дружеството) е акционерно дружество, регистрирано с дело № 1455/2005 година от Софийски градски съд в съответствие с Търговския закон на Република България с ЕИК 131371780.

Седалището и адресът на управление на дружеството е град София, ул. Самоковско шосе 2Л, Търговски център Боила.

1.1. Предмет на дейност

Основната дейност на дружеството включва главно предоставяне на куриерски услуги, за което е получило Удостоверение № 0062/03.11.2009 г. от Комисия за регулиране на съобщенията, както и спедиторска дейност, обработка, складиране и дистрибуция на документи, стоки и товари, вътрешен и международен транспорт и всякакви други дейности, незабранени със закон.

1.2. Собственост и управление

Спиди АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа и е регистрирано на Българската фондова борса на 12.11.2012 г.

Разпределението на акционерния капитал на дружеството е оповестен в *Приложение № 14.1.*

Крайният собственик на дружеството е Валери Харутюн Мектупчиян, който притежава непряко (чрез СПИДИ ГРУП АД) 43,70% от капитала на СПИДИ АД.

Дружеството има едностепенна система на управление със Съвет на директорите от петима членове.

Ръководството на дружеството в лицето на Съвета на директорите има следния състав към 31.12.2019 г.:

1. Валери Харутюн Мектупчиян	Председател
2. Георги Иванов Глогов	Член
3. Данаил Василев Данаилов	Член
4. Авак Степан Терзиян	Член
5. Робертус Теодорус Ван Ден Хелдер	Член

Дружеството се представлява и управлява от изпълнителния директор Валери Харутюн Мектупчиян.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над вътрешната контролна система, управлението на риска и системата на финансово отчитане на дружеството.

Одитният комитет има следния състав:

1. Емил Василев	Председател
2. Христо Грозданов	Член
3. Теодора Кантулис	Член

Към 31.12.2019 г. средно – списъчният брой на персонала в дружеството е 1,368 работници и служители (31.12.2018 г.: 1,145).

1.3. Основни показатели на стопанската среда

Основните показатели на стопанската среда, които оказват влияние върху дейността на дружеството, за периода 2016-2019 г. са представени в таблицата по-долу:

Показател	2016	2017	2018	2019
Номинален БВП в млн. лева *	95,092	102,308	109,695	119,485
Реален растеж на БВП *	3.8%	3.5%	3.1%	3.8%
Инфлация в края на годината (ХИПЦ)	-0.5%	1.8%	2.3%	3.1%
Среден валутен курс на щатския долар за годината	1.77	1.73	1.66	1.75
Валутен курс на щатския долар в края на годината	1.86	1.65	1.72	1.76
Основен лихвен процент в края на годината	0.00	0.00	0.00	0.00
Безработица (в края на годината) **	8.0%	7.1%	6.1%	5.9%
Кредитен рейтинг на Р България по Standard&Poors (дългосрочен)	BB+	BB+	BBB-	BBB
Кредитен рейтинг на Р България по Moody's (дългосрочен)	Baa2	Baa2	Baa2	Baa2
Кредитен рейтинг на Р България по Fitch (дългосрочен)	BBB	BBB	BBB	BBB

Забележка: * Прогноза на БНБ за 2019 г., изготвена към 20 декември 2019 г.;

Източник: БНБ

** По данни на Агенция по заетостта

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ДРУЖЕСТВОТО

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Индивидуалният финансов отчет на СПИДИ АД е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила на 1 януари 2019 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

За текущата финансова година дружеството е приело всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност, като МСФО 16 в

сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., е бил приет от дружеството за по-ранно приложение и е приложен за първи път за годишния период, започващ на 01.01.2018 г.

От възприемането на тези стандарти и/или тълкувания, *практически приложими за годишни периоди, започващи най-рано на 1 януари 2019 г.*, не са настъпили промени в счетоводната политика на дружеството, освен някои нови и разширяването на вече установени оповестявания, без това да доведе до други промени в класификацията или оценката на отделни отчетни обекти и операции. Новите и/или променените стандарти и тълкувания, които не са били приети за по-ранно прилагане от дружеството, включват:

- **КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК).** Това разяснение дава насоки за счетоводното третиране и отчитане на данъците върху дохода в обхвата на МСС 12, когато са налице несигурности по данъчното третиране. То не засяга данъци и други държавни вземания и такси, извън МСС 12, нито включва специални изисквания относно лихви и други санкции, асоциирани с несигурност по данъчно третиране. Разяснението покрива следните въпроси: а) дали предприятието да преценява всяка несигурност по данъчното третиране отделно или в комбинация с други, в зависимост от това кой подход по-добре предвижда решението на съответната несигурност; б) допусканията, които предприятието прави за преценка как данъчните власти биха изследвали и проверили дадена несигурност на данъчно третиране на основата, че данъчните власти имат цялата налична информация; в) как предприятието определя данъчната печалба или загуба, данъчните бази, неизползваните данъчни загуби, данъчните ставки и неизползваните данъчни кредити при наличието на определени несигурности; г) изискването за оценка на ефектите от несигурността върху отчетените данъци върху дохода, при условие, че данъчните власти не е вероятно да приемат данъчното третиране на предприятието; д) измерването на ефекта може да стане по по-подходящия от двата подхода - „най-вероятната сума” или „очакваната стойност”; и е) как предприятието преценява и третира промените във фактите и обстоятелствата.

Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване води до промени в счетоводната политика, но не е породило съществени ефекти върху стойностите на началните салда на активите и пасивите, респ. операциите.

- **МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК).** Тази промяна покрива два въпроса: а) изменя настоящите изискванията на МСФО 9, като позволява класифицирането на определени финансови активи (заеми и други дългови инструменти) по амортизирана стойност и преминаването им на теста СПГЛ, независимо от наличието на условия за предсрочно погасяване с негативна компенсация. Негативна компенсация е налице, когато условията по договора позволяват на длъжника да плати предсрочно инструмента преди неговия падеж, и предсрочно платената сума може да е различна от останалите неплатени главница и лихви. Важно условие е тази негативна компенсация да е разумна и релевантна за ранното прекратяване на договора. Предварителното плащане само по себе си не е достатъчен индикатор за преценка, т.е. необходимо е да се прецени спрямо текущо преобладаващия

лихвен процент и други пазарни условия и обстоятелства, и спрямо него и тях - сумата на предплащането и полза за страната, иницирала го. Важно е изчисляването на компенсацията да е последователно като подход и при санкция за по-ранно плащане, и при полза от по-ранно плащане. Също така съответният актив следва да е в категорията „държан за събиране на паричните потоци” в структурата на бизнес модела на предприятието; б) потвърждава (с изменение в Основания за заключения), че когато даден финансов пасив, отчитан по амортизирана стойност, е модифициран без да се отписва, то ефектът от тази модификация трябва да се признае в печалбата или загубата. Ефектът се измерва като разлика между оригиналните договорени парични потоци и тези, след модификацията, дисконтирани по оригиналния ефективен лихвен процент.

Ръководството е направило проучване и е определило, че това тълкуване води до промени в счетоводната политика, но не е породило съществени ефекти върху стойностите на началните салда на активите и пасивите, респ. операциите.

За останалите стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и транзакции:

- **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. приет от ЕК).** Тази промяна уточнява, че предприятието трябва да прилага МСФО 9, включително изискванията му за обезценка, относно форми на дългосрочни участия в асоциирани или съвместни предприятия, които са част от нетната инвестиция с тези дружества, и за които не се прилага отчитането по метода на собствения капитал. Счетоводното отчитане на ефектите съгласно МСФО 9 при тези форми на участия се прави преди отчитането на разпределението на дела на загубата и на обезценките по реда на МСС 28. Промяна в намеренията или плановете на ръководството не се считат за доказателство за промяна.
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11 (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приети от ЕК).** Тези подобрения внасят частични промени и редакции в съответните стандарти, основно с цел да премахнат съществуваща непоследователност или неясноти в приложението на правилата и изискванията на отделните стандарти, както и да се внесе по-прецизна терминология на понятията. Основно промените са насочени към следните обекти или операции: а) поясняват, че когато едно предприятие придобива контрол над бизнес, който е съвместна дейност, то следва да преизчисли (преоцени) предишно държаните си дялове в този бизнес при прилагане на МСФО 3 като бизнес комбинация, постигната на етапи; б) когато едно предприятие придобие съвместен контрол в бизнес, който е съвместна дейност, то не следва да преизчислява предишно държаните дялове в него при прилагане на МСФО 11; в) поясняват, че всички данъчни последици от данъци върху доходи от дивиденди следва да се

посочат в печалбата или загубата или друг всеобхватен доход или директно в собствения капитал – в зависимост от това къде са отчетени съответните транзакции и/или събития, които са генерирани съответната разпределяема печалба, доколкото тези последици са по-скоро свързани с тях.; и г) поясняват, че ако при заеми със специални цели за финансиране на определен квалифициран актив, останат непогасени след като активът стане готов за предвидената употреба или продажба, тези заеми се третират като част от финансиращите средства с общо предназначение за целите на изчисляване нормата и сумите за капитализация по реда на МСС 23.

- **МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).** Тази промяна уточнява, че в случаи на промени в плановете за дефинирани доходи, съкращаване или уреждане, в определянето на разходите за текущ трудов стаж и нетните лихви за периода след промяната, дружеството е длъжно да използва заложените в нея предположения. Допълнително са включени изменения в представянето и оповестяването на ефекта при промени в плановете за дефинирани доходи, калкулирането на минал стаж, ефекти от промени на плана, съкращаване или уреждане във връзка с горната граница (тавана) на актив по плана.

Към датата на издаване за одобряване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила за годишни периоди, започващи на 1 януари 2019 г., няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от дружеството. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството за следващи периоди, а именно:

- **Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане и съответни промени в референциите към нея в различни МСФО (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., приети от ЕК).** Тези промени в Рамката включват преработени изцяло дефиниции за „актив” и „пасив”, както и нови насоки и концепции за тяхното измерване, отписване, представяне и оповестяване. Промените в Концептуалната рамка са съпроводени с изменения в някои препратки към нея в Международните стандарти за финансово отчитане, в т.ч. МСФО 2, МСФО 3, МСФО 6, МСФО 14, МСС 1, МСС 8, МСС 34, МСС 37, МСС 38, КРМСФО 12, КРМСФО 19, КРМСФО 20, КРМСФО 22 и ПКР 32. Част от препратките насочват към коя версия на Концептуалната рамка следва да се отнасят изявленията в посочените стандарти (рамката на КМСС, приета от СМСС през 2001 г., рамката на СМСС от 2010 г. или новата ревизирана рамка от 2018 г.), други изрично посочват, че дефинициите в стандарта не са актуализирани в съответствие с новите изменения в рамката.
- **МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК).** Тази промяна касае даденото в приложенията към стандарта определение за „бизнес” и е свързана с трудностите, които придобиващото предприятие среща в преценката дали се придобива бизнес или съвкупност от активи. Изменението цели: а) да изясни, че за да бъде определен като бизнес, придобитият набор от дейности и активи трябва да включва като минимум вложените ресурси и оперативни процеси, които заедно водят до създаването на продукт; б) да се стеснят дефинициите за „бизнес” и за „продукт”, като се

съсредоточат до стоките и услугите, предоставяни на клиент и като се снесе фокусът върху способността за намаляване на разходите; в) да добави насоки и илюстративни примери, които да помогнат на предприятията в преценката дали е придобит оперативен процес; г) да премахне изискването за оценка за това дали пазарните участници са в състояние да заменят липсващите ресурси и оперативни процеси в придобиваното предприятие, за да продължат да създават продукт, и д) да се добави опцията за т.нар. тест за концентрация, който позволява опростена оценка за това, дали дадена съвкупност от дейности и активи е бизнес, или не.

- **Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).** Тези промени касаят прецизиране определението за „същественост“, посочено в двата стандарта. Според тях новото определение за същественост е: „информацията е съществена, ако пропусната, представена неточно или прикрита, би могло в разумна степен да се очаква да повлияе на решенията на основните потребители на финансовите отчети с обща цел, които предоставят финансова информация за дадено отчетно предприятие“. Налице са три нови аспекта от определението, които следва да бъдат отбелязани: а) ”прикриване” – настоящото определение се фокусира само върху пропускане и неточно представяне. Заключение на СМСС е, че прикриването на съществена информация може да има същия ефект като пропускане на съществена информация; б) „очакване в разумна степен да се повлияе на решенията на основните потребители” – настоящото определение се отнася до „би могло да повлияе”, което според СМСС може да се приеме, че се изисква твърде много информация, тъй като почти всичко „би могло да повлияе” върху решенията на някои потребители, дори вероятността да е минимална; и в) ”основни потребители” (съществуващи или потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори) – настоящото определение се отнася до „потребители”, което според СМСС може да бъде прието твърде широко, т.е. да се вземат предвид всички възможни ползватели на финансовите отчети, когато се решава каква информация да се оповести. Също така, посочват се изрично пет начина за прикриване на съществена информация: а) използване на език за съществен елемент, който е уклончив или неясен; б) информация за съществен елемент, сделка или събитие, която е разпръсната на различни места във финансовите отчети; в) несходни елементи, сделки и събития, по същество, които неподходящо са представени съвкупно; г) сходни елементи, сделки и събития, които неподходящо са представени самостоятелно; и д) съществена информация е скрита чрез несъществена информация до такава степен, че става неясно коя информация е съществена. Също така промените поясняват, че адресирането към неясна информация има същия ефект както при пропусната или липсваща информация, както и че предприятието оценява съществеността в контекста на финансовия отчет в неговата цялост.
- **Промени в МСФО 9 Финансови инструменти, МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценяване и МСФО 7 Финансови инструменти: Оповестявания (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г – приети от ЕК).** Тези промени са свързани с произтичащата несигурност от реформата на базовите лихвени проценти, предприета от Съвета за финансова стабилност към G20. Тази реформа е насочена към замяна на

съществуващите и използвани като базови, в сделките с финансови инструменти, междубанкови лихвени проценти (Например: Libor, Euribor, Tibor), с алтернативни базови лихвени проценти, основаващи се на междубанкови пазари, както и за разработване на алтернативни базови лихвени проценти, които са почти безрискови. Целта е да се преодолеят последиците върху финансовото отчитане от реформата на базовите лихвени проценти, през периода преди замяната на съществуващ базов лихвен процент с алтернативен базов лихвен процент. Измененията предвиждат временни и ограничени изключения от изискванията за отчитане на хеджирането по МСС 39 и МСФО 9, които осигуряват условия дружествата да продължат да са в съответствие с изискванията на двата стандарта, при игнориране ефекта на реформата.

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на дружеството в следващите отчетни периоди.

Допълнително, за посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила за годишни периоди започващи на 1 януари 2019 г., ръководството е преценило, че следните не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на дружеството, а именно:

- **МСФО 17 Застрахователни договори (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., (с опция за отлагане за 2022 г.) не е приет от ЕК).** Този стандарт е изцяло нов счетоводен стандарт за всички видове застрахователни договори, вкл. за някои гаранции и финансови инструменти, като обхваща принципи за тяхното признаване, оценяване, представяне и оповестяване. Стандартът ще замени действащия до този момент стандарт за застрахователните договори – МСФО 4. Той установява нов цялостен модел за отчитането на застрахователните договори, покриващ всички релевантни счетоводни аспекти. Той не е приложен за дейността на дружеството.
- **МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).** Тези промени са насочени към решаването на счетоводното третиране на продажбите или апортите на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия. Те потвърждават, че счетоводното третиране зависи дали продаваните активи или апортираните немонетарни активи, конституират или не по същество „бизнес“ по смисъла на МСФО 3. Ако тези активи като съвкупност не отговарят на определението за „бизнес“ инвеститорът признава печалба или загуба до процента, съответстващ на дела на другите несвързани инвеститори в асоциираното или съвместното предприятие. В случаите когато се продават активи или се апортират немонетарни активи, които като съвкупност са „бизнес“, инвеститорът признава изцяло печалбата или загубата от транзакцията. Тези

промени ще се прилагат перспективно. СММС отложи началната дата на приложение на тези промени за неопределено време.

Индивидуалният финансов отчет на дружеството е изготвен на база историческата цена.

Дружеството води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като негова отчетна валута за представяне. Данните в индивидуалния финансов отчет и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

Представянето на финансов отчет съгласно Международните стандарти за финансови отчети изисква ръководството да направи най-добри приблизителни оценки, начисления и разумно обосновани предположения, които оказват ефект върху отчетените стойности на активите и пасивите, на приходите и разходите, и на оповестяването на условни вземания и задължения към датата на отчета. Тези приблизителни оценки, начисления и предположения са основани на информацията, която е налична към датата на финансовия отчет, поради което бъдещите фактически резултати биха могли да бъдат различни от тях (като в условия на финансова криза несигурностите са по-значителни). Обектите, които предполагат по-висока степен на субективна преценка или сложност, или където предположенията и приблизителните счетоводни оценки са съществени за финансовия отчет, са оповестени в *Приложение № 2.27*.

2.2. Консолидиран финансов отчет на дружеството

Дружеството притежава собственост и упражнява контрол върху дъщерни дружества (*Приложение № 5*), поради което, съгласно изискванията на Закона за счетоводството в България и на основание МСФО 10 изготвя и консолидиран финансов отчет. Дружеството е започнало процеса на изготвяне на своя консолидиран годишен финансов отчет за 2019 г. в съответствие с МСФО за 2019 г., в който отчет ще е включен и настоящият индивидуален годишен финансов отчет.

2.3. Сравнителни данни

Дружеството представя сравнителна информация в този финансов отчет за една предходна година (период). Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.4. Функционална валута и валута на представяне

Отделните елементи на финансовите отчети на дружеството се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятието извършва дейността си (“функционална валута”).

Функционална и отчетна валута на представяне на финансовия отчет на дружеството е българският лев. Българският лев е фиксиран към еврото (EUR) в съотношение BGN 1.95583 : EUR 1, посредством механизма на валутния съвет, въведен в Република България от 1 януари 1999 г.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва във функционалната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, като монетарни отчетни обекти,

деноминирани в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута като се прилага обменният курс, публикуван от БНБ за последния работен ден на съответния месец. Към 31 декември те се оценяват в български лева, като се използва заключителният обменен курс на БНБ.

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние, първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Ефектите от курсовите разлики, свързани с уреждането на сделки в чуждестранна валута, или отчитането на търговски сделки в чуждестранна валута по курсове, които са различни, от тези, по които първоначално са били признати, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в момента на възникването им, като се третираат като други доходи/(загуби) от дейността и се представят нетно.

2.5. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) се представят по историческа цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.

Първоначално оценяване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) се отчитат първоначално по цена на придобиване (себестойност), включваща покупната цена, включително мита и невъзстановими данъци, както и всички преки разходи, необходими за привеждането на актива в работно състояние. Преките разходи са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лицата, свързани с проекта и др. Дружеството е определило стойностен праг от 700 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от дружеството подход за последваща оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на цена на придобиване (себестойност) по МСС 16 - цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загубите от обезценка.

Последващи разходи

Разходите за ремонти и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с дълготрайни материални активи, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчния му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Методи на амортизация

Активите се амортизират от датата, на която те са на разположение за употреба. Амортизацията се начислява на база на линейния метод върху оценения полезен живот на активите, с цел разпределяне на разликата между балансовата стойност и остатъчната стойност върху полезния живот на

активите. Полезният живот по групи активи е съобразен с физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване, както следва:

• Машини и оборудване	от 5 до 10 години
• Компютърни системи и телефони	от 3 до 5 години
• Транспортни средства	от 5 до 7 години
• Стопански инвентар	6.7 години

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира перспективно.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на дълготрайните материални активи подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на дълготрайните материални активи е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат в отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към позицията “разходи за амортизация“.

Печалби и загуби от продажба

Дълготрайните материални активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на дълготрайните материални активи се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на прехвърлянето на контрола към получателя на актива. Те се посочват нетно, към други доходи/(загуби) от дейността, нетно на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.6. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени програмни продукти, използвани от дружеството, и закупени лицензи. Те се амортизират по линейния метод за срок от 5 до 10 години.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да

надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от отчета за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат, към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на нематериалните активи се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към други доходи/(загуби) от дейността, нетно на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.7. Инвестиции в дъщерни дружества

Дългосрочните инвестиции, под формата на акции и/или дялове в дъщерни дружества, са представени във финансовия отчет по цена на придобиване (себестойност), която представлява справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено и/или е договорено да бъде платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията, намалена с натрупаната обезценка. Ако плащането е отсрочено повече от една година спрямо датата на сделката сумата на дължимото възнаграждение се дисконтира и се включва в стойността на инвестицията по настояща стойност, а разликата се признава като лихва в течение на периода на отложено плащане.

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. При установяване на условия за обезценка, същата се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

При покупка и продажба на инвестиции в дъщерни дружества се прилага “датата на сключване” на сделката.

Инвестициите се отписват, когато се прехвърлят правата, които произтичат от тях на други лица при настъпването на правните основания за това и по този начин се загубва контрола върху стопанските изгоди от съответния конкретен тип инвестиции. Печалбата/(загубата) от продажбата им се представя съответно към финансови приходи или финансови разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.8. Лихвоносни заеми и други предоставени финансови ресурси

Всички заеми и други предоставени финансови ресурси се отчитат първоначално по себестойност (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на предоставеното по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и предоставени ресурси. След първоначалното им признаване, лихвоносните заеми и други предоставени ресурси, последващо са оценени и представят в отчета за финансовото състояние по амортизираната стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Те са квалифицирани в тази група, тъй като бизнес моделът на дружеството е единствено с цел събиране на договорени парични потоци на главница и лихви. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други суми, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за

всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи (лихви) или разходи през периода на амортизация или когато вземанията се погасят, отпишат или редуцират.

Приходите от лихви се признават в съответствие с етапа, в който е класифициран съответния заем или друго вземане по предоставен финансов ресурс на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други предоставени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството-длъжник има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период (*Приложение № 2.21*).

2.9. Материални запаси

В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от доставната цена на придобиване (себестойност) и нетната реализируема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализируема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително определените разходи за реализация (продажба).

При употребата на материалните запаси те се изписват текущо като се използва методът на средно-претеглената стойност (себестойност).

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се отписва от отчета за финансовото състояние към датата на прехвърляне на контрола към получателя на актива се определя чрез сравняването на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право (приходите от продажби) и балансовата стойност на материалните запаси към датата на прехвърляне на контрола. Те се посочват нетно към други доходи/(загуби) от дейността на лицевата страна на отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.10. Търговски и други вземания

Търговските вземания се представят безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на стойността на оригинално издадената фактура, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Дружеството държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупаната обезценка за кредитни загуби. (*Приложение № 2.21*).

Обезценка

Дружеството прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, определен от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата (*Приложение № 10*).

2.11. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за дружеството съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита (*Приложение № 2.21*).

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност, намалена с натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС (20%);
- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с оборотни кредити, обслужващи текущата дейност, се включват в оперативна дейност;
- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на позиция платени данъци, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на позиция плащания към доставчици към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на дружеството за съответния период (месец);
- постъпленията и плащанията от и по овърдрафти са показани нетно от дружеството.
- плащанията, свързани с лизингови договори (лихви и главници), свързани с признати в отчета за финансовото състояние активи „право на ползване“ и задължения по лизингови договори се посочват към финансова дейност, а плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и договори за лизинг на активи на ниска стойност се посочват като плащания за оперативна дейност.
- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.

2.12. Акционерен капитал и резерви

Спиди АД е акционерно дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на кредиторите на дружеството. Акционерите отговарят за задълженията на дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Дружеството отчита основния си акционерен капитал по номинална стойност на регистрираните в Търговския регистър акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и приетия Устав, дружеството е длъжно да формира и резерв фонд Резервен (*законов резерв*), като източниците на фонда могат да бъдат:

- най-малко 1/10 част от печалбата, която се отделя докато средствата във фонда достигнат 1/10 от акционерния капитал или по-голяма част, определена по решение на Общото събрание на акционерите;
- средствата, получени над номиналната стойност на акциите при издаването им (*премиен резерв*);
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата на фонд Резервен могат да се използват само за покриване на годишната загуба от предходни години. Когато средствата от фонда достигнат определения в устава минимален размер, средствата на тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на акционерния капитал.

Премийните резерви включват премии, получени при емитирането на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции са приспаднати от внесенния капитал, нетно от данъчни облекчения.

Неразпределената печалба включва текущия финансов резултат и натрупаните печалби и непокрити загуби от предходни години.

Разпределението на дивиденди на акционерите на дружеството се признава като задължение във финансовите отчети на дружеството в периода, в който е одобрено от акционерите на дружеството.

2.13. Нетна печалба или загуба на акция

Основната нетна печалба или загуба на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя

на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба или загуба на акции с намалена стойност не се изчислява, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.14. Търговски и други задължения

Търговските и другите текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените стоки и услуги.

В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за дружеството, а последващо – по амортизирана стойност (*Приложение № 20 и Приложение № 37*).

2.15. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансовото състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване, лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансовото състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови разходи или финансови приходи през периода на амортизация или когато задълженията се отпишат или редуцират (*Приложение № 16, Приложение № 17, Приложение № 21 и Приложение № 37*).

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която дружеството има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.16. Лизинг

На началната дата на лизинга, която е по-ранната от двете дати - датата на лизинговото споразумение или датата на ангажирането на страните с основните условия на лизинговия договор, дружеството прави анализ и оценка дали даден договор представлява или съдържа елементи на лизинг. Даден договор представлява или съдържа лизинг, ако по силата на него се прехвърлят срещу възнаграждение правото на контрол над използването на даден актив за определен период от време.

2.16.1. Лизингополучател

Дружеството прилага единен модел на признаване и оценка на всички договори за лизинг, с изключение на краткосрочните лизингови договори (лизингов договор със срок от 12 месеца или по-малко от датата на стартиране на лизинга и който не съдържа опция за покупка) и лизинговите договори на активи на ниска стойност (като таблети, персонални компютри, телефони, офис техника и други).

Дружеството не се е възползвало от практическата целесъобразна мярка на МСФО 16, която позволява на лизингополучателя за всеки клас идентифициран актив да не отделя нелизинговите от лизинговите компоненти, а вместо това да отчита всеки лизингов компонент и свързаните с него нелизингови компоненти като отделен лизингов компонент. За договори, които съдържат лизинг на един или повече лизингови и нелизингови компоненти, дружеството прилага политика да разпределя възнаграждението по договори, които съдържат лизингови и нелизингови компоненти, на база относителните единични цени на лизинговите компоненти и съвкупната единична цена на нелизинговите компоненти.

а) активи „право на ползване“

Дружеството признава в отчета за финансовото състояние актив „право на ползване“ на датата на стартиране на лизинговите договори, т.е. датата, на която основният актив е на разположение за ползване от страна на дружеството-лизингополучател.

Активите „право на ползване“ се представят в отчета за финансовото състояние по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация, загуби от обезценка и корекциите, вследствие на преоценки и корекции на задължението по лизинг. Цената на придобиване включва:

- размера на първоначалната оценка на задълженията по лизинг;
- лизингови плащания, извършени към или преди началната дата, намалени с получените стимули по договорите за лизинг;
- първоначалните преки разходи, извършени от дружеството, в качеството му на лизингополучател;
- разходи за възстановяване, които дружеството ще направи за демонтаж и преместване на основния актив, възстановяване на обекта, на който активът е разположен, или възстановяване на основния актив в състоянието, изисквано съгласно договора;

Дружеството амортизира актива „право на ползване“ за по-краткият период от полезния живот и срока на лизинговия договор. Ако собствеността върху актива се прехвърля по силата на лизинговия договор до края на срока на договора, то го амортизира за полезния му живот. Амортизацията започва да се начислява от датата на стартиране на лизинга.

Сроковете на амортизация по типове активи, предмет на договорите за лизинг, са както следва:

• сгради	от 3 до 20 години
• машини и съоръжения	от 3 до 5 години
• транспортни средства	от 3 до 5 години
• компютърна техника	от 3 до 5 години
• други	от 3 до 5 години

Дружеството е избрало да прилага модела на цената на придобиване за всички свои активи „право на ползване”.

Активите „право на ползване“ се тестват за обезценка в съответствие с МСС 36, като се прилага политика за определяне и отчитане на обезценката, аналогична на тази при имотите, машините и оборудването (дълготрайните материални активи). Възстановимата стойност на активите „право на ползване“ е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност при употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се определят като разлика между възстановимата и балансовата стойност (когато възстановимата стойност е по-ниска от балансовата), и се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като разходи за обезценка на нетекущи активи.

Активите „право на ползване” са представят към имоти, машини и оборудване (ако основният актив е материален актив) и към нематериални активи (ако основният актив е нематериален актив) в отчета за финансовото състояние, а тяхната амортизация – към разходи за амортизация в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

б) задължения по лизинг

Дружеството признава задължения по лизинг на датата на стартиране на лизинга, оценени по настояща стойност на лизинговите плащания, които не са изплатени към тази дата. Те включват:

- фиксирани плащания (включително фиксирани по същество лизингови плащания), намалени с подлежащите на получаване лизингови стимули;
- променливи лизингови плащания, зависещи от индекси или проценти първоначално оценени, използвайки индексите или процентите на датата на стартиране на лизинга;
- цената за упражняване на опцията за покупка, ако е достатъчно сигурно, че дружеството-лизингополучател ще ползва тази опция;
- плащания на санкции за прекратяване на лизинговите договори, ако в срока на лизинговия договор е отразено упражняването на опция за прекратяването на договора от страна на дружеството-лизингополучател;
- сумите, които дружеството очаква да плати на лизингодателите като гаранции за остатъчна стойност.

Променливите лизингови плащания, които не зависят от индекси или проценти, а са свързани с изпълнение или с използването на основния актив, не се включват в оценката на задължението по лизинг и в актива „право на ползване“. Те се признават като текущ разход в периода, в който настъпи събитието или обстоятелството, довело до тези плащания и се включват към разходите за външни услуги (в печалбата и загубата за годината).

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в договора, ако той може да бъде непосредствено определен или с диференциалния лихвен процент на дружеството, който то би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна

стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда.

Лизинговите плащания (вноски) съдържат в определено съотношение финансовия разход (лихва) и приспадащата се част от лизинговото задължение (главница). Лихвените разходи по лизинга се представят в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на дружеството през периода на лизинга на периодична база, така че да се постигне постоянен лихвен процент за оставащата неизплатена част от главницата по лизинговото задължение, като се представят като финансови разходи.

Задълженията по лизинг се представят на отделен ред в отчета за финансовото състояние.

Дружеството оценява последващо задължението по лизинг като:

- увеличава балансовата стойност, за да отрази лихвата по задълженията по лизинг;
- намалява балансовата стойност, за да отрази извършените лизингови плащания;
- преоценява балансовата стойност на задълженията по лизинг, за да отрази преоценките или измененията на лизинговия договор;
- гаранциите за остатъчна стойност се преразглеждат и коригират, ако е необходимо към края на всеки отчетен период.

Дружеството преоценява задълженията си по лизинг (при което извършва и кореспондиращи записвания към съответните активи „право на ползване“), когато:

- има промяна в срока на лизинга или е възникнало събитие или обстоятелство, което е довело до промяна в оценката на опцията за закупуване, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с коригиран дисконтов процент;
- има промяна в плащанията за лизинг, произтичаща от промяна в индекс или процент или има промяна в сумите, които се очаква да бъдат дължими по гаранции за остатъчна стойност, при което коригираните задължения по лизинг се преизчисляват с непроменения (оригиналния) дисконтов процент (освен когато промяната в лизинговите плащания, произтича от промяна в плаващите лихвени проценти, в този случай се използва коригиран дисконтов процент, който отразява промените в лихвения процент);
- лизинговият договор е изменен и това изменение не е отразено като отделен лизинг, в този случай задължението по лизинг се преизчислява като се базира на срока на променения лизингов договор, дисконтирайки променените лизингови плащания с коригиран дисконтов процент към датата на влизане в сила на изменението.

в) краткосрочни лизингови договори и лизингови договори основният актив, по които е с ниска стойност

Дружеството прилага освобождаването по реда на МСФО 16 от изискването за признаване на актив „право на ползване“ и задължение по лизинг за краткосрочните си лизингови договори на сгради (наети офиси) и транспортни средства и за лизинговите си договори на активи на ниска стойност, представляващи складово оборудване и компютърна техника, които дружеството счита, че са на ниска стойност като нови и се използват самостоятелно в дружеството, без да са зависими и тясно свързани с други активи.

Плащанията във връзка с краткосрочни лизингови договори и лизингови договори, по които основният актив е с ниска стойност се признават директно като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на база линейен метод за периода на лизинга се включват към разходите за външни услуги (в печалбата и загубата за годината).

2.16.2. Лизингодател

Дружеството класифицира всеки от своите лизингови договори като договор за оперативен или договор за финансов лизинг. Когато с договора за лизинг се прехвърлят по същество всички съществени рискове и стопански изгоди от собствеността върху основния актив, той се класифицира като договор за финансов лизинг, всички останали договори се класифицират като договори за оперативен лизинг.

Когато дружеството е междинен лизингодател, то отчита основния лизинг и договорът за преотдаване като два отделни договора. Договорът за преотдаване се класифицира като финансов или оперативен в зависимост от актива „право на ползване“, възникнал по основния договор.

Оперативен лизинг

Приходите от наем от оперативен лизинг се признават на линейна база в продължение на срока на съответния лизингов договор. Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

Основният актив, предмет на лизинговия договор, остава и се представя в отчета за финансовото състояние на дружеството.

Когато договорът съдържа лизингов и нелизингови компоненти дружеството прилага МСФО 15, за да разпредели възнаграждението по договора върху всеки компонент.

2.17. Правителствени финансираня

Правителственото финансиране представлява различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствените финансираня (общински, държавни и международни, вкл. по реда на използване на Европейските фондове и програми) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружеството, и че последното е спазило и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите.

Правителствено финансиране, свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на дълготраен актив, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за целия период на полезен живот на актива, пропорционално на размера на признатата в разходите амортизация.

Получените финансираня, свързани с амортизируеми дълготрайни материални активи се представят в отчета за финансовото състояние като дългосрочни финансираня. Частта, която ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца се включва в текущите пасиви.

Признатата като приход част от финансиранята се представя в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) към „други доходи от дейността”.

2.18. Доходи на наети лица

Пенсионни и други задължения към персонала по социалното и трудово законодателство

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите в дружеството се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за наетия персонал под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми за уреждане в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналетът е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, за периода, в който е положен трудът за тях и/или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума.

Към датата на всеки финансов отчет дружеството прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсирани отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за сумите за самите възнаграждения и на вноските по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на дружеството като работодател в България е да извършва задължително осигуряване на наетия си персонал за фонд “Пенсии”, допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд “Общо заболяване и майчинство” (ОЗМ), фонд “Безработица”, фонд “Трудова злополука и професионална болест” (ТЗПБ), фонд “Гарантиране вземания на работниците и служителите” (ГВРС) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават всяка година със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО) .

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от дружеството в качеството му на работодател, са планове с дефинирани вноски. При тях работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд “Пенсии”, фонд “ОЗМ”, фонд “Безработица”, фонд “ТЗПБ”, както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или

конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване.

Към дружеството няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд.

Дължимите от дружеството вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда дружеството в качеството му на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата на прекратяване на трудовото правоотношение. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на финансовия отчет, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им, се представя в отчета за всеобхватния доход като: а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба към разходи за персонал, а б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби, се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход към последващи оценки на пасиви по планове с дефинирани доходи. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет дружеството назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните му задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самото дружество.

Доходи при напускане

Съгласно местните разпоредби на трудовото и осигурително законодателство в България, дружеството като работодател има задължение да изплати при прекратяване на трудовия договор преди пенсиониране определени видове обезщетения.

Дружеството признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база публично анонсиран план, вкл. за реструктуриране, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има

възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.19. Данък върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на дружеството са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка в България за 2019 г. е 10 % (2018 г.: 10%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението относно всички временни разлики на дружеството към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда на всяка дата на баланса и се редуцират до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или капиталова позиция в отчет за финансовото състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансовата капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила.

Отсрочени данъчни активи на дружеството се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (РБългария), и то тогава и само тогава, когато дружеството има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху печалбата.

2.20. Провизии

Провизии се признават, когато дружеството има настоящо (конструктивно или правно) задължение, в резултат на минали събития, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение е свързано с изтичане на ресурси. Провизиите се оценяват по настоящата стойност на разходите, които се очаква да бъдат необходими за погасяване на задълженията използвайки дисконтов процент преди данъци, който отразява текуща пазарна оценка на рисковете, свързани със задължението.

Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, дружеството признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване, стойността му може надеждно да се установи и отчита доход (кредит) на същата позиция в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), където е представена и самата провизия.

Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

2.21. Финансови инструменти

Финансов инструмент е всеки договор, който поражда едновременно както финансов актив в едно предприятие, така и финансов пасив или инструмент на собствения капитал в друго предприятие.

Финансови активи

Първоначално признаване, класификация и оценяване

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според последващата им оценка: по амортизирана стойност; по справедлива стойност през другия всеобхватен доход; и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Дружеството първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15 (*Приложение № 2.22*).

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която дружеството е поело ангажимент да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на дружеството за неговото управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да породят парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмент.

Бизнес моделът на дружеството за управление на финансовите активи отразява начина, по който дружеството управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване на финансовите активи, дружеството е класифицирало финансовите си активи в категорията „Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)“.

Финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти)

Дружеството оценява финансовите активи по амортизирана стойност, когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив пораждат парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания на главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на дружеството включват: парични средства и парични еквиваленти (*Приложение № 13*), търговски и други вземания (*Приложение № 10* и *Приложение № 12*), предоставени заеми на свързани лица (*Приложение № 6*).

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на дружеството когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или дружеството е поело задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е прехвърлило контрола върху него.

Когато дружеството е прехвърлило правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпило в споразумение за прехвърляне, то прави оценка на това дали и до каква степен е запазило рисковете и ползите от собствеността. Когато дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлило контрола върху него, то продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай дружеството признава и свързаното с това

задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които дружеството е запазило.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаградението, което може да се изиска дружеството да изплати.

Обезценка на финансови активи

Дружеството признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които дружеството очаква да получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

Предоставени заеми на свързани лица, други вземания и парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *предоставени заеми на свързани лица и по други вземания, вкл. паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход дружеството прилага “трестепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). Очакваните кредитни загуби се признават на няколко етапа:

- а) Финансови активи, които не са кредитно обезценени при първоначалното им възникване/придобиване и са класифицирани като „редовни“ съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема, се класифицират в Етап (Stage) 1. Това са вземания, вкл. по предоставени заеми, от длъжници с нисък риск от неизпълнение и стабилни като тенденции добри ключови показатели (финансови и нефинансови), които редовно обслужвани и без дължими суми, които са в просрочие. От първоначалното им признаване техният кредитен риск и качества са обект на непрекъснато наблюдение и анализи. Очакваните кредитни загуби на финансовите активи, класифицирани в Етап 1, се определят на база на кредитни загуби, които са резултат от възможни събития на неизпълнение, които биха могли да настъпят в рамките на следващите 12 месеца от живота на съответния актив (12-месечни очаквани кредитни загуби за инструмента).
- б) Когато след първоначалното признаване на финансовите активи, кредитният риск, свързан с длъжника, нарасне значително и в резултат от това качества на финансовите активи се влошат, те се класифицират като „съмнителни“ в Етап (Stage) 2. Очакваната кредитна загуба за тези финансови активи се определят за целия оставащ живот (срок) на съответния актив, независимо от момента на настъпването на неизпълнението (очаквани кредитни загуби за целия живот (срок) на инструмента).

Ръководството на дружеството е разработило политика и комплекс от критерии за анализ, установяване и оценка настъпване на състояние на „значително нарастване на кредитния риск“. Основни въпроси от тях са оповестени в *Приложение № 2.27.3* и *Приложение № 37*.

г) В случаите, когато кредитният риск на финансовите активи нарасне до ниво, което индикира, че има настъпило събитие на неизпълнение, те се считат за обезценени и се класифицират „в неизпълнение” в Етап (Stage) 3. На този етап се установяват и изчисляват понесените загуби по съответния актив за целия му оставащ живот (срок).

Финансовите активи са кредитно обезценени, когато са настъпили едно или повече събития, оказващи неблагоприятно въздействие върху очакваните бъдещи парични потоци от тези финансови активи.

Ръководството на дружеството е извършило съответни анализи, на база на които е определило комплекс от критерии за събития на неизпълнение. Един от тях е просрочия на дължими договорни плащания повече от 90 дни, освен ако за определен инструмент не са налице обстоятелства, които правят оборимо това твърдение. Наред с него, се наблюдават и други събития, въз основа на вътрешна и външна информация, които са индикатор, че длъжникът не е в състояние да изплати (възстанови) всички все още дължими от него суми по договор, вкл. като се вземат предвид и всички кредитни обезпечения и улеснения, държани от дружеството. Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии са оповестени в *Приложение № 2.27.3* и *Приложение № 37*.

Дружеството коригира очакваните кредитни загуби, определени на база исторически данни, с прогнозни макроикономически показатели, за които е установено, че има корелация и се очаква да окажат влияние върху размера на очакваните кредитни загуби в бъдеще.

Търговските вземания и активи по договори с клиенти

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* дружеството е избрало и прилага *опростен подход на база матрица* за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход то признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Дружеството е разработило и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на събираемостта и кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. В следствие матрицата се калибрира (коригира) с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена корелационна връзка с процента на кредитните загуби. (*Приложение № 2.27.3* и *Приложение № 37*).

Отписване

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви*Първоначално признаване, класификация и оценяване*

Финансовите пасиви на дружеството включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства, включително банкови заеми и задължения по лизинг. При първоначално им признаване обичайно те се класифицират като пасиви по амортизирана стойност.

Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства, и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

*Класификационни групи**Получени заеми и други привлечени средства*

След първоначалното им признаване, дружеството оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като финансов разход в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитодател при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Компенсиране (Нетирание) на финансови инструменти

Финансовите активи и финансовите пасиви се компенсират (нетират) и в отчета за финансовото състояние се отразява нетната сума, ако съществува приложимо законно право за компенсиране на признатите суми и ако е налице намерение за уреждане на нетна основа, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Това изискване произтича от идеята на реалната стопанска същност на отношенията на дружеството с даден контрагент, че при едновременното съществуване на тези две изисквания очакваният фактически бъдещ паричен поток и ползи от тези разчети за предприятието е нетният поток, т.е.

нетната сума отразява реалното право или задължение на дружеството от тези финансови инструменти - при всички обстоятелства да получи или плати единствено и само нетната сума.

Ако не са налице едновременно и двете условия се приема, че правата и задълженията на дружеството по повод тези насрещни разчети (финансови инструменти) не се изчерпват при всички ситуации само и единствено с получаването или плащането на нетната сума.

Политиката за нетирането е свързана и с оценката, представянето и управлението на реалния кредитен и ликвиден риск, свързан с тези насрещни разчети.

Критериите, които се прилагат за установяване на "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" са:

- да не зависи от бъдещо събитие, т.е да не е приложимо само при настъпване на някакво бъдещо събитие;
- да бъде възможно за упражняване и защитимо с правни способности в хода на (кумулятивно):
 - обичайната дейност,
 - в случай на неизпълнение/просрочие, и
 - в случай на неплатежоспособност или несъстоятелност.

Приложимостта на критериите се оценява спрямо изискванията на българското законодателство и установените договорености между страните. Условието за "наличие на текущо и правно приложимо право за нетиране" винаги и задължително се оценява заедно с второ условие - за "задължително намерение за уреждане на тези разчети на нетна база".

2.22. Приходи

Обичайните приходи на дружеството са от предоставени услуги (*Приложение № 25*).

2.22.1. Признание на приходи по договори с клиенти

Приходите в дружеството се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той: а) има търговска същност и мотив; б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят; в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани; г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани; и д) съществува вероятност възнаграждението, на което дружеството има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на дружеството, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка през всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в отчета за финансовото състояние, докато:

- а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени;
- б) дружеството изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или
- в) когато договарът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти дружеството прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничени (сами по себе си и в контекста на договора), се отчита като едно задължение за изпълнение.

Дружеството признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор. При договори със сходни характеристики приходите се признават на портфейлна база само ако групирането им в портфейл не би имало съществено различно въздействие върху финансовите отчети.

2.22.2. Измерване/(оценяване) на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което дружеството очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, дружеството взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент, непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга, определени по един от допустимите в МСФО 15 методи, като приоритет се дава на метода на „наблюдаемите продажни цени”.

Промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничени, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхвата на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничени, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничени

от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;

- в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничими от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.22.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в дружеството, са основно от продажба на услуги.

Като цяло дружеството е достигнало до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, освен ако изрично не е оповестено друго за определени транзакции, тъй като обичайно дружеството контролира предоставените услуги преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от дружеството услуги включват вътрешни и международни услуги за доставка на пратки от едно населено място до друго (куриерски услуги), универсална пощенска услуга и пощенски парични преводи. Тези услуги се предоставят както самостоятелно, така и в комбинация (в пакет) с допълнителни (съпътстващи) услуги като обратна разписка, обявена стойност, доставка в събота, отвори и тествай преди да платиш, събиране и изплащане на наложен платеж и други. Ръководството е направило анализ и е определило, че тези допълнителни услуги не са разграничими от основната услуга и следователно двете услуги заедно са *едно задължение за изпълнение*, тъй като дружеството не продава допълнителните услуги отделно и те не могат да бъдат извършени от друга страна. Следователно клиентът не може да се възползва от допълнителните услуги самостоятелно (такива, каквито са или с други леснодостъпни ресурси). Допълнително тези допълнителни услуги са взаимосвързани с основната услуга и заедно представляват една интегрирана услуга.

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като не е необходимо друго дружество да повтори по същество извършената към определена дата работа, ако това друго дружество трябва да изпълни оставащата част от задължението за изпълнение към клиента и следователно клиентът едновременно получава и консумира ползите, получени от дейността на дружеството в хода на изпълнение на тези дейности. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на дружеството (етап на завършеност). За измерването на напредъка (етапа на завършеност) дружеството използва *линеен метод*, като разпределя възнаграждението, на което очаква да има право равномерно през целия период на изпълнение на услугата. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като усилията и ресурсите за изпълнение на услугата също са разпределени равномерно, както и поради краткосрочния характер на предоставените услуги (в рамките на няколко дни). Оценките за приходите, разходите и/или степента на напредък към пълно удовлетворяване на задълженията се преразглежда в края на всеки отчетен период, вкл. при промяна на обстоятелствата и/или настъпване на нови такива. Всяко последващо увеличение или намаление на очакваните приходи и/или разходи се отразява в печалбата или загубата в периода, в който обстоятелствата, довели до преразглеждането, станат известни на ръководството.

2.22.4. Цена на сделката и условия за плащане

Продажните цени на услугите, предлагани от дружеството, са съгласно единна публична тарифа и/или са договорени с клиента индивидуално.

Цената на сделката включва още *променливо възнаграждение* под формата на неустойки в случай на неизпълнение на задълженията на някоя от страните, включително за качествено изпълнение от страна на дружеството, в т.ч.:

- неустойки, дължими от клиента в случаите на забава на плащане на договореното възнаграждение. Тези неустойки зависят от действията на клиента и се включват като част от цената на сделката, само когато несигурността за получаването им е разрешена.

Не са идентифицирани други възнаграждения, които имат характер на променливо възнаграждение.

В края на всеки отчетен период дружеството преразглежда направените преценки и актуализира цена на сделките, така че да представи вярно съществуващите и настъпилите през отчетния период обстоятелства. Всички последващи промени в размера на променливото възнаграждение се признават като корекция на приходите (като увеличение или намаление) към датата на промяната.

Съществен финансов компонент

Цената на сделката не включва финансов компонент. Обичайният кредитен период е от 7 до 30 дни. Цената на услугата (включително допълнителните услуги) се заплаща от клиентите в брой или по банкова сметка на дружеството в рамките на договореното отложено плащане. Сумите, събрани авансово преди изпълнение на задълженията по договора (от подателя и/или трето лице) имат краткосрочен характер и се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

2.22.5. Разходи по договори с клиенти

Като разходи по договори с клиенти дружеството третира:

- допълнителните и пряко обвързани разходи, които то поема при сключване на договор с клиент и които очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за получаване на договор с клиент*) и
- разходите, които то поема при изпълнение на договор с клиент и които са пряко свързани с конкретния договор, спомагат за генерирането на ресурси за използване при самото изпълнение на договора и се очаква да бъдат възстановени за период по-дълъг от дванадесет месеца (*разходи за изпълнението на такива договори*).

В обичайната си дейност дружеството не поема директни и специфично направени разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които не биха възникнали, ако съответните договори не бяха сключени и които да подлежат на капитализация.

2.22.6. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Търговските вземания представляват безусловно право на дружеството да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на период от време

преди изплащането на възнаграждението). *Активът по договор* е правото на дружеството да получи възнаграждение в замяна на стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез предоставянето на услугите дружеството изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие). Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.21*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор дружеството представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят съответно към други вземания и/или други задължения в отчета за финансовото състояние, освен ако не са съществени. В този случай те се представят на отделен ред в отчета за финансовото състояние. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на дружеството, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка към другите оперативни разходи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.23. Разходи

Разходите в дружеството се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, и до степента, до която това не би довело за признаване на обекти в отчета за финансовото състояние, които не отговарят на определенията за активи и пасиви.

Разходи за бъдещи периоди

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

2.24. Финансови приходи и разходи

Финансови приходи

Финансовите приходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, и се състоят от: приходи от лихви по предоставени заеми и , приходи от дивиденди.

Приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху брутната балансова стойност на финансовите активи, с изключение на финансовите активи, които са кредитно обезценени (Етап 3), за които приходите от лихви се изчисляват чрез прилагане на ефективния лихвен процент върху тяхната амортизирана стойност (т.е. брутната балансова стойност, коригирана за провизията за загуби) (*Приложение № 2.21*).

Финансови разходи

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат и се състоят от: разходи за лихви, вкл. банкови такси и други преки разходи по кредити и банкови гаранции, и лихви по договори за лизинг и други задължения с отложено плащане. Разходите от лихви се признават пропорционално на времето на остатъчния период на лихвоносния пасив и ефективната лихва за периода на падеж.

2.25. Оценяване по справедлива стойност

Някои от активите и пасивите на дружеството се оценяват и представят и/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане на повтаряща се (ежегодна) база. Такива са *предоставени и получени банкови заеми и заеми на/от трети лица, определени търговски и други вземания и задължения, задължения по лизинг*.

Справедливата стойност е цената, която би била получена при продажбата на даден актив или платена при прехвърлянето на пасив в обичайна сделка между независими пазарни участници на датата на оценяването. Справедливата стойност е изходяща цена и се базира на предположението, че операцията по продажбата ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или в случай на липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Както определеният като основен, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които дружеството задължително има достъп.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници, когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Дружеството прилага различни оценъчни техники, които биха били подходящи спрямо спецификата на съответните условия, и за които разполага с достатъчна база от входящи данни, като се стреми да използва в максимална степен наличната публично наблюдаема информация и респ. да минимизира използването на ненаблюдаема информация. То използва и трите допустими подхода, *пазарния, приходния и разходния подход*, като най-често прилаганите оценъчни техники са директни и/или коригирани котиран пазарни цени, пазарни аналози и дисконтирани парични потоци, вкл. на база капитализиран доход от наем.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват в финансовия отчет по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котиран (некоригиран) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котиран цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на определени корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

2.26. Сегментно отчитане

Дружеството идентифицира своите отчетни сегменти и оповестява информация по сегменти в съответствие с организационната и отчетна структура, използвана от ръководството. Оперативните сегменти представлява отграничим компонент на дружеството, който предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на дружеството), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация.

Дружеството е определило един единствен сегмент на отчитане – куриерски услуги.

2.27. Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на дружеството. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност.

2.27.1. Оценка и капитализиране на нематериални активи

Дружеството текущо разработва нови модули и прави промени в поддръжката на съществуващите функционалности на информационната си система. Самият процес на доразработване включва изпълнението на редица специфични работи от ИТ експерти. Процесът на счетоводна преценка кои и каква част от направените разходи по информационната система отговарят на условията за „разработване” и следва да бъдат капитализирани и кои са по същество по-скоро „поддръжка” и следва да бъдат отчетени в текущите разходи, е базиран на експертни преценки. В него участват ИТ

специалисти и счетоводни специалисти, които извършват периодични оценки на работата по вид, обхват, съдържание, цели, времеви хоризонт за използваемост и ползи на резултата и др.под. Тези оценки се базират на експертни анализи на изготвената информация за вложени човекочасове и характера на работата, допусканията при разпределението им по отделни видове дейности и модули (Приложение № 4).

Капитализираните разходи през 2019 г. са в размер на 752 х.лв., (2018 г.: 313 х.лв.) (Приложение № 4)

2.27.2. Лизинг

2.27.2.1. Определяне дали даден договор съдържа лизинг или лизингови елементи

При идентифициране и класифициране на лизинг или на лизингов елемент в даден договор, дружеството преценява дали договорът съдържа идентифициран актив и дали по силата на него се прехвърля правото на контрол над използването на същия актив за съответния по договора срок.

За да определи дали по силата на договор се прехвърля контрол над използването на определен актив дружеството преценява дали през целия период на ползване има следните права:

- правото да получава по същество всички икономически ползи от използването на определения актив;
- правото да определя и ръководи използването и експлоатацията на идентифицирания базисен актив.

За признатите договори за лизинг, ръководството е стигнало до заключение, че в рамките на обхвата на правото си на ползване, определено в договора, дружеството има право да взема съответните решения относно това как и с каква цел да бъдат използвани активите, като е в състояние да определя работно време и лицата, които имат достъп до активите. За голяма част от договорите за лизинг на офиси, дружеството има право да преотдава активите на трети лица, както и да променя решенията за използване на активите по време на срока на договора.

Допълнително, ръководството е проучило и установило, че стойността на нелизинговите компоненти (вкл. за неидентифицирани паркоместа), за които не е определено отделно възнаграждение, е пренебрежимо малка, и договорените плащания са разпределени изцяло към активите по право на ползване.

2.27.2.2. Определяне на срока на лизингови договори с опции за подновяване и прекратяване - като лизингополучател

Дружеството определя срока на лизинга като неотменимий период на лизинга, заедно с

- а) периодите, по отношение, на които съществува опция за удължаване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че дружеството ще упражни тази опция и
- б) периодите, по отношение, на които съществува опция за прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че дружеството няма да упражни тази опция.

Обичайно в договорите за лизинг, по които дружеството е лизингополучател, е включена опция за удължаване и опция за прекратяване. Дружеството прилага преценки при определяне дали притежава достатъчна степен на сигурност, че ще упражни опцията за удължаване или за прекратяване, като взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически стимули за упражняване на опция за удължаване или за не упражняване на опция за прекратяване (като направени подобрения на основния актив, значението на основния актив за дейността на дружеството, поради неговата локация и популярност сред клиентите, допълнителните разходи за определяне и подобрение на друг актив, съответстващ на нуждите на предприятието и други).

След датата на стартиране на лизинга дружеството прави повторна оценка на срока на договора, при настъпване на важно събитие или съществено изменение в обстоятелствата, което е под негов контрол и засяга това доколко е достатъчно сигурно, че дружеството ще упражни опция, която не е била отразена при определяне на срока или няма да упражни опция, която преди това е била отразена при определяне на срока на договора

За всички договори за лизинг на логистични складове ръководството е определило, че срокът на лизингите са реално определените в договора срокове. За тези договори, при които е включена опция за автоматично удължаване, преценката на ръководството е, че към датата на първоначално прилагане на МСФО 16, както и към датата на този финансов отчет, няма достатъчна степен на сигурност доколко опцията за удължаване ще бъде упражнена или не, тъй като договорените срокове са твърде дълги (пет и над пет години), както и поради обстоятелството, че не са налице значителни икономически стимули и специфични условия, които да правят упражняването на такава опция вероятно.

За договорите за лизинг на офиси, при които договореният срок за ползване е от една до три години с опция за автоматично подновяване, ръководството е приело средния срок за тяхното ползване - три години. Срокът на лизинга е определен на ниво отделен договор, в рамките от една до три години.

2.27.2.3. Тълкуване на това какво представлява неустойка при определяне на срока на договорите за лизинг

Обичайно договорите за лизинг на офиси включват период на предизвестие (от 1 до 3 месеца) за прекратяване на договора без някоя от страните да заплаща суми при прекратяването, както и опция за многократно подновяване, което включва първоначален период и неопределен брой подновявания, след края на първоначалния период, освен ако не се прекрати, от която и да е от страните. За тези договори дружеството прилага презумпцията за по-широк смисъл на думата санкция, извън обхвата на описаните в договора такива, като се позовава на разумно обосновани икономически стимули или фактори, имащи възпиращ характер и играещ роля на санкция (като направени подобрения на основния актив, значението на основния актив за дейността на дружеството, поради неговата локация и популярност сред клиентите, допълнителните разходи за определяне и подобрение на друг актив, съответстващ на нуждите на предприятието и други). Целта на дружеството в тези договори, срокът на лизинга да отговаря на неговата реалистична преценка за използването на основния актив.

Срокът на лизинга при тези договори е определен на ниво отделен договор, в рамките от една до три години.

2.27.2.4. Определяне на диференциален лихвен процент на договори за лизинг, в които дружеството е лизингополучател

В случаите, в които дружеството е лизингополучател и не може непосредствено от договорите да определи лихвения процент, необходим му за дисконтиране на задълженията по лизинг, то използва диференциалния лихвен процент, който би плащало в случай, че заеме финансови средства, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива „право на ползване“, за сходен период от време, при сходно обезпечение и в сходна икономическа среда. За договори, за които дружеството няма аналогично финансиране, то търси наблюдаеми данни като пазарни нива на кредитите и банкова статистика, която е публично достъпна и прави специфични за него изчисления и корекции, за да отрази собствения си кредитен рейтинг на база вътрешно разработена методика на рискови коефициенти (базирана на сравняване и анализи на лихвата по собствените си заеми с тези от банковата статистика).

На тази база, ръководството е приело че диференциален лихвен процент за договори със срок на лизинга до три години е 1,8%, а за договори със срок на лизинга над три години е 2%, на база анализа на лихвените равнища на ползвани от него привлечени заеми с подобни характеристики.

2.27.2.5. Преглед за индикатори за обезценка на активите „право на ползване“

Към датата на всеки отчет ръководството на дружеството извършва преглед за обезценка на активите „право на ползване“. Ако са налице индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност то последната се изписва до възстановимата стойност на активите.

Дружеството е направило преглед и е установило, че няма налице индикатори за обезценка към 31.12.2019 г. и към 31.12.2018 г.

Към 31.12.2019 г. в отчета за финансовото състояние на дружеството са признати активи „право на ползване“ на обща стойност 52,359 х.лв. и задължения по лизинг на обща стойност 49,165 х.лв. (31.12.2018 г.: активи „право на ползване“ 37,536 х.лв. и задължения по лизинг 35,699 х.лв.). (Приложение № 15).

2.27.3. Изчисление на очаквани кредитни загуби за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (предоставени заеми, търговски и други вземания и парични средства и еквиваленти), е област, която изисква използването на модели и съществени предположения и преценки за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на дружеството прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби; д) специфични допускания и преценки при вземания със свързани лица (*Приложение № 2.21, Приложение № 6, Приложение 10 и Приложение № 37*).

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Дружеството използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на дружеството и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни за предходната финансова година, поради обстоятелството, че те са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни. Изчисленията задължително се актуализират ако през отчетния период поведението на клиентите при плащане съществена промяна и/или са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на дружеството. В тези случаи матрицата за очакваните кредитни загуби се ревизира, така че да отразява промяната в поведението на клиентите, която оказва влияние върху събираемостта на вземанията. Допълнително матрицата се калибрира при необходимост, така че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в дадения сектор (тип клиент), историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на дружеството и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

Информацията за очакваните кредитни загуби от търговските вземания, вкл. от свързани лица с натрупване са оповестени в *Приложение № 10 и Приложение № 37*.

През 2019 г. са отчетени разходи за провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби в размер на 222 х.лв., в т.ч. 1 х.лв. намаление на начислените провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на активи по договори с клиенти (2018 г.: 144 х.лв., в т.ч. 2 х.лв. разходи за провизии за обезценка

за очаквани кредитни загуби на активи по договори с клиенти) (*Приложение № 10, Приложение № 11, Приложение № 37*).

За предоставените заеми на свързани лица

Дружеството е възприело общия подход за изчисляване на обезценката от очакваните бъдещи кредитни загуби на предоставените заеми, съгласно МСФО 9. За целта дружеството прилага избран от него модел на вероятно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба.

При определянето на загубата се вземат предвид всички гарантирани и/или обезпечени и/или застраховани вземания по предоставени заеми. По този начин, като последна стъпка, използвайки всички тези параметри, и след дисконтиране, се достига до калкулация на оценката на очакваната кредитна загуба за съответния период на съответния финансов актив.

В Етап 1 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „редовни” съгласно вътрешно разработена рискова класификационна схема. Това са заеми, предоставени на длъжници-свързани лица с нисък риск от неизпълнение, редовно обслужване, без значителни влошавания в ключови показатели (финансови и нефинансови), и не са налице дължими суми, които са в просрочие. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява за следващите 12 месеца и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение в следващите 12 месеца.

В Етап 2 се включват предоставени заеми, които са класифицирани като „съмнителни”. Това са заеми, при които е налице установено (на база комплекс от показатели) съществено влошаване на кредитния риск, свързан с длъжника, спрямо първоначалното признаване на експозицията. Очакваната загуба от обезценка за тези заеми се изчислява за целия живот на предоставения заем, който се счита за кредитно-необезценен и очакването на дружеството за размера на загуба при експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

В Етап 3 попадат предоставени заеми, които са класифицирани като „в неизпълнение”. Това са заеми, при които вече са налице доказателства, че вземането е вече кредитно-обезценено, т.е. настъпило е кредитно събитие (съгласно приетата политика за състав на събития за неизпълнение). За целта се извършва анализ на система от показатели, използвани като индикатори за настъпили кредитни загуби. Загубата от обезценка за тези заеми се изчислява за размера на загуба при кредитно-обезценена експозиция в неизпълнение за целия ѝ жизнен цикъл.

Дружеството няма практика да предоставя заеми на трети лица.

Дружеството е предоставило заем на дъщерно дружество. (*Приложение № 6*). Ръководството е направило анализ, основаващ се на историческа и прогнозна качествена и количествена информация за паричните потоци и възможността на дъщерното дружество да покрива оборотния си капитал и другите задължения, включително вноските по заема. При анализа ръководството е отчело факта, че дружеството има установена система да контролира дейността на длъжника-свързано лице, вкл. инвестиционната му програма и паричните му потоци. На база описаните по-горе обстоятелства и като са взети предвид бюджетиранияте финансови показатели за дъщерното дружество и положителния тренд на развитието му, ръководството е преценило, че то ще разполага с достатъчно парични средства, за да покрива нуждите за оборотен капитал и да обслужва другите си задължения,

вкл. да погасява предоставения заем. Поради това към 31.12.2019 г. и към 31.12.2018 г. е определено, че предоставеният заем от длъжника – дъщерно дружество е в Етап 1, а размерът на очакваните кредитни загуби е несъществен и не е отчетен.

Основни въпроси от политиката и комплекса от критерии за оценка на експозицията на дружеството към кредитен риск, свързани с предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 37*

Информацията за очакваните кредитни загуби от предоставените заеми, са оповестени в *Приложение № 37*.

През 2019 г. и 2018 г. не е отчетена обезценка на предоставени заеми (*Приложение № 37*).

Парични средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти в банки*, дружеството прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, дружеството оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по формулата за изчисление на очакваните кредитни загуби е: $ECL = PD \times LGD \times EAD$, където:

ECL е показателя за очаквани кредитни загуби

PD е показателя за вероятност за неизпълнение

LGD е показателя за загубата при неизпълнение, и

EAD е показателя на сума на експозицията при неизпълнение.

При определянето на LGD се взема предвид наличието на гарантирани и/или обезпечени суми по съответните банкови сметки.

През 2019 г. и 2018 г. не е отчетена обезценка на паричните средства (*Приложение № 13, Приложение № 37*).

2.27.4. Обезценка на инвестиции в дъщерни дружества

Притежаваните от дружеството инвестиции в дъщерни дружества подлежат на ежегоден преглед за обезценка. Като основни индикатори за обезценка се приемат: значително редуциране на обема (над 25%) или преустановяване дейността на дружеството, в което е инвестирано; загуба на пазарни дялове, отчитане на загуби за по продължителен период от време, както и отчитане на отрицателни нетни активи или активи под регистрирания основен капитал, тенденции на влошаване на финансови показатели, както и намаляване на пазарната капитализация.

Изчисленията се правят от ръководството на дружеството, а като база за прогнозите на парични потоци (преди данъци) са използвани финансовите бюджети, разработени от ръководствата на съответните дружества и на Групата като цяло, покриващи от три до пет годишен период, както и други средносрочни и дългосрочни планове и намерения за развитието и реструктурирането на

дейностите, вкл. прогнози за основни икономически показатели на национално ниво и на ниво ЕС/Балканите.

Ключовите предположения, използвани при изчисленията, са определени конкретно за всяко дружество, третирано като отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват неговата специфика на дейността, бизнес средата и рисковете, на които е изложено. Тестовете, допусканията и преценките на ръководството при прогнозите и изчисленията за обезценка на инвестициите в дъщерните дружества са направени през призмата на неговите намерения и планове относно бъдещото развитие на тези дъщерни дружества и респ. очакванията за генериране на бъдещи икономически изгоди, вкл. чрез използването на техните вътрешно-създадени търговски марки, търговски и промишлен опит, постигнатите и възможностите за развитие в бъдеще на обемите приходи, осигуряването на позиции на български и чуждестранни пазари (разработване и запазване), очакванията за бъдещи продажби и постигнати синергии, и други под.

На база на направените тестове към 31.12.2019 г. не е установена необходимост за признаване на обезценка на инвестициите в дъщерните дружества (31.12.2018г.: няма обезценка) (*Приложение № 5*)

2.27.5. Приходи от договори с клиенти

При признаване на приходите и изготвяне на годишния финансов отчет ръководството прави различни преценки, приблизителни оценки и предположения, които оказват влияние върху отчетените приходи, разходи, активи и пасиви по договори и съответстващите им оповестявания. В резултат на несигурността по отношение на тези предположения и приблизителни оценки, е възможно да възникнат съществени корекции в балансовата стойност на засегнатите активи и пасиви в бъдеще, и респ. отчетените разходи и приходи.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху размера и срока за признаване на приходите от договори с клиенти са оповестени в *Приложение № 2.22.3* и *Приложение № 2.22.4* и са свързани с идентифициране на задълженията за изпълнение и начина на прехвърляне на контрола за всяко отделно задължение за изпълнение и определяне на цената на сделката, в т.ч. на променливите възнаграждения и техния размер.

2.27.6. Актюерски изчисления

При определяне на настоящата стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор, които предположения са преценени от ръководството като разумни и уместни за дружеството (*Приложение № 19*).

3. ИМОТИ, МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ

2019 година	Сгради	Машини и оборудване	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Балансова стойност на 1 януари	26,124	2,860	13,578	1,929	4,844	49,335
Придобити	17,585	611	11,107	875	645	30,823
Трансфер	315	-	-	-	(315)	-
Отписани	(5,538)	-	(7,638)	(502)	(47)	(13,725)
Разходи за амортизация	(4,931)	(638)	(5,502)	(764)	(674)	(12,509)
Отписана амортизация	1,132	-	6,949	60	-	8,141
Балансова стойност към 31 декември	34,687	2,833	18,494	1,598	4,453	62,065
31 декември 2019 година						
Отчетна стойност	45,375	6,101	39,488	6,272	7,431	104,667
Натрупана амортизация	(10,688)	(3,268)	(20,994)	(4,674)	(2,978)	(42,602)
Балансова стойност	34,687	2,833	18,494	1,598	4,453	62,065
в т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване“ (Приложение № 15.2.1)	32,387	882	17,796	826	468	52,359
2018 година						
	Сгради	Машини и оборудване	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Балансова стойност на 1 януари	27,792	2,552	15,248	1,709	4,886	52,187
Придобити	2,563	782	3,590	949	652	8,536
Трансфер	60	-	-	1	(61)	-
Отписани	-	-	(3,046)	(191)	(66)	(3,303)
Разходи за амортизация	(4,291)	(474)	(5,078)	(704)	(570)	(11,117)
Отписана амортизация	-	-	2,864	165	3	3,032
Балансова стойност към 31 декември	26,124	2,860	13,578	1,929	4,844	49,335
31 декември 2018 година						
Отчетна стойност	33,013	5,490	36,019	5,899	7,148	87,569
Натрупана амортизация	(6,889)	(2,630)	(22,441)	(3,970)	(2,304)	(38,234)
Балансова стойност	26,124	2,860	13,578	1,929	4,844	49,335
в т.ч. балансова стойност на активите „право на ползване“ (Приложение № 15.2.1)	24,410	779	11,237	817	293	37,536

Като сгради са представени активи „право на ползване“ (наети офиси и складове) с балансова стойност 32,387 х.лв. (31.12.2018 г.: 24,410 х.лв.) и стойността на направените във връзка с тях подобрения с балансова стойност 2,300 х.лв. (31.12.2018 г.: 1,715 х.лв.).

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Другите дълготрайни материални активи включват:		
Автоматични пощенски станции	1,286	1,174
Инвентар и други ДМА	2,210	2,175
Активи в процес на придобиване, в т.ч.	957	1,495
<i>Разходи за закупуване на автоматични пощенски станции</i>	956	1,133
<i>Предоставени аванси</i>	1	78
<i>Други разходи за придобиване на машини и оборудване</i>	-	284
Общо	4,453	4,844

Към 31 декември стойността на машините и оборудването включва машини и оборудване с балансова стойност в размер на 65 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020” (31.12.2018 г.: техническо оборудване с балансова стойност в размер на 172 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” и машини и оборудване с балансова стойност в размер на 87 х.лв., закупено по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020”) (*Приложение № 18*).

Активите по договори за лизинг са представени в *Приложение № 15*.

Други данни

Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи, които се ползват в дейността на дружеството към 31.12.2019 г. е в размер 15,478 х. лв. (31.12.2018 г.: 14,302 х. лв.).

Към 31.12.2019 г. върху машини и оборудване (сортировъчна линия) с балансова стойност в размер на 1,175 х. лв. (31.12.2018 г.: 1,359 х. лв.) е учреден залог за обезпечение на получени банкови заеми (*Приложение № 17*).

4. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	Програмни продукти	Активи в процес на придобиване	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
31 декември 2019 година			
Балансова стойност в началото на годината	2,078	135	2,213
Придобити	789	-	789
Трансфер	82	(82)	-
Разходи за амортизация	(925)	-	(925)
Балансова стойност в края на периода	2,024	53	2,077
31 декември 2019 година			
Отчетна стойност	7,912	53	7,965
Натрупана амортизация	(5,888)	-	(5,888)
Балансова стойност	2,024	53	2,077
	Програмни продукти	Активи в процес на придобиване	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000
31 декември 2018 година			
Балансова стойност в началото на годината	1,899	704	2,603
Придобити	294	19	313
Трансфер	588	(588)	-
Разходи за амортизация	(703)	-	(703)
Балансова стойност в края на периода	2,078	135	2,213
31 декември 2018 година			
Отчетна стойност	7,041	135	7,176
Натрупана амортизация	(4,963)	-	(4,963)
Балансова стойност	2,078	135	2,213

Към 31 декември стойността на нематериалните активи включва програмни продукти с балансова стойност в размер на 154 х.лв. (31.12.2018 г.: 567 х.лв.), закупени по договор за финансиране по оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика 2007-2013 г.” (Приложение № 18).

Нематериалните активи в процес на придобиване към 31 декември включват разходи за разработване на допълнителни приложения и модули към софтуера за управление на куриерската дейност в размер на 16 х.лв. (31.12.2018 г.: 95 х.лв.) и предоставени аванси в размер на 37 х.лв. (31.12.2018 г.: 37 х.лв.).

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, които се използват в дейността на дружеството към 31.12.2019 г. е в размер 2,733 х.лв. (31.12.2018 г.: 2,471 х.лв.).

5. ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Инвестициите на дружеството в дъщерни предприятия са както следва:

	<u>31.12.2019</u>	% на	<u>31.12.2018</u>	% на
	BGN'000	собственост	BGN'000	собственост
Спиди ЕООД	982	100%	982	100%
Геопост България ЕООД	8,165	100%	8,165	100%
ДПД Румъния АД	17,300	100%	17,300	100%
Рапидо експрес енд лоджистикс ЕООД	16,456	100%	16,456	100%
ОМГ Мобайл ЕООД	3,352	100%	3,352	100%
Общо	46,255	X	46,255	X

Предметът на дейност на дъщерните дружества и датата на придобиване е както следва:

Дъщерно дружество	Дата на придобиване	Основна дейност
Спиди ЕООД	13.06.2011 г.	Пощенски и куриерски услуги
Геопост България ЕООД	21.11.2014 г.	Пощенски и куриерски услуги
ДПД Румъния АД	21.11.2014 г.	Пощенски и куриерски услуги
Рапидо експрес енд лоджистикс ЕООД	01.10.2018 г.	Пощенски и куриерски услуги
ОМГ Мобайл ЕООД	21.12.2018 г.	Разработка на софтуерни продукти

Дъщерните дружества не са имали промяна в основна дейност след придобиването им.

Придобити инвестиции през 2018 г.*Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД*

След получаване на разрешение за придобиване от КЗК, на 01.10.2018 г. дружеството придобива 100% от капитала на Рапидо Експрес енд Лоджистик. В договора за покупка продажба цената на придобиване включва фиксирано възнаграждение в размер на 2,000 х.евро и променливо (условно) възнаграждение в размер на 25% от приходите, генерирани от клиенти на придобитото дружество за период от 30 месеца, считано от 01.09.2018 г., като цената на дяловете не може да бъде по-ниска от 6,000 х.евро и по-висока от 12,000 х.евро.

Към датата на придобиване дружеството е оценило стойността на условното възнаграждение за придобиване на инвестицията на база бюджетирани приходи на придобитото дружество за периода на оценката (30 месеца, считано от 01.09.2018 г.). Придобитата инвестиция е оценена в размера на сегашната стойност на фиксираното и на приблизителната оценка на условното възнаграждение, включително преките разходи по придобиване на инвестицията. Приложената дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на цената на придобиване е среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

През 2019 г. не са настъпили съществени промени в приблизителната оценката на условното възнаграждение, направена към датата на придобиването. Съответно оценката на инвестицията не е променена.

ОМГ Мобайл ЕООД

На 21.12.2018 г. дружеството придобива 100% от капитала на ОМГ Мобайл. Цената на придобиване в размер на 2,000 х.евро е договорена между страните и е дължима на шест вноски в периода от датата на придобиване до 31.03.2024 г. като плащанията са обвързани със запазването на ключов за придобитото дружество персонал.

Цената на придобиване е определена по сегашна стойност на договореното възнаграждение в замяна на придобитите дялове към датата на придобиването, включително преките разходи по придобиване на инвестицията. Като дисконтова норма при определяне на сегашната стойност на цената на придобиване е използвана среднопретеглената цена на капитала (WACC) - 6.64%.

Други данни

Към 31.12.2019 г. върху търговските предприятия на Геопост България ЕООД и ДПД Румъния АД е учреден особен залог като обезпечение по договор за банков заем (*Приложение 17*).

6. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАЕМИ НА СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Към 31 декември предоставените заеми на свързани лица са както следва:

Заемодател:	Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния
Цел на кредита:	Инвестиционен
Договорен размер:	10,561 х.лв. (5,400 х. евро)
Лихвен процент:	в диапазона 3 - 5%
Падеж:	декември 2023 г.
Задължение към 31.12.2019 г.:	7,840 х.лв. , в т.ч. главница 7,840 х.лв. <ul style="list-style-type: none">• <i>нетекуща част 6,148 х.лв., в т.ч. главница 6,148 х.лв.</i>• <i>текуща част 1,692 х.лв., в т.ч. главница 1,692 х.лв.</i>
Задължение към 31.12.2018 г.:	10,408 х.лв., в т.ч. главница 10,372 х.лв. и лихва 36 х.лв. <ul style="list-style-type: none">• <i>нетекуща част 8,259 х.лв., в т.ч. главница 8,259 х.лв.</i>• <i>текуща част 2,149 х.лв., в т.ч. главница 2,113 х.лв. и лихва 36 х.лв.</i>

Предоставеният заем е необезпечен.

Върху вземанията по предоставен заем е учреден първи по ред залог за обезпечение на получен банков заем (*Приложение № 17*).

7. АКТИВИ ПО ОТСРОЧЕНИ ДАНЪЦИ

Отсрочените данъци върху печалбата към 31 декември са свързани със следните обекти в отчета за финансовото състояние:

	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>	<i>временна разлика</i>	<i>данък</i>
	31.12.2019	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Машини и оборудване	(27)	(3)	(30)	(3)
Общо пасиви по отсрочени данъци	(27)	(3)	(30)	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	2,059	206	2,543	254
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	924	93	885	89
Активи право на ползване	516	52	443	44
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	135	14	89	9
Провизии за задължения	-	-	206	21
Общо активи по отсрочени данъци	3,634	365	4,166	417
Нетни активи по отсрочени данъци върху печалбата	3,607	362	4,136	414

При признаване на отсрочените данъчни активи е взета предвид вероятността отделните разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на дружеството да генерира достатъчна данъчна печалба.

Движението в отсрочените данъчни активи и пасиви е представено по-долу:

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Признати в отчета за всеобхвате н доход (в печалбата или загубата за годината)</i>		
	<i>Салдо на 31 декември 2018 г.</i>	<i>Салдо на 31 декември 2019 г.</i>	<i>Салдо на 31 декември 2019 г.</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Машини и оборудване	(3)	-	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	254	(48)	206
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	89	4	93
Активи по право на ползване	44	8	52
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	9	5	14
Провизии за задължения	21	(21)	-
Общо	414	(52)	362

<i>Отсрочени данъчни (пасиви)/активи</i>	<i>Салдо на 31 декември 2017 г.</i>	<i>Ефект към 01.01.2018 г. от първоначално прилагане на МСФО 9</i>	<i>Признати в отчета за</i>	<i>Салдо на 31 декември 2018 г.</i>
			<i>всеобхватен доход (в печалбата или загубата за годината)</i>	
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Машини и оборудване	(3)	-	-	(3)
Неизплатени доходи на физически лица, вкл. неизползвани отпуски	179	-	75	254
Провизии за обезценка за очаквани кредитни загуби на търговски вземания и активи по договори с клиенти	81	10	(2)	89
Активи по право на ползване	-	-	44	44
Дългосрочни задължения към персонала за пенсиониране	6	-	3	9
Провизии за задължения	-	-	21	21
Общо	263	10	141	414

8. ДРУГИ НЕТЕКУЩИ АКТИВИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи	212	181
Предоставени депозити по договори за лизинг	168	146
Общо	380	327

Дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи са възникнали през 2019 г. и 2018 г. при продажба на автомобили на куриери – партньори. Вземанията са със срок за погасяване от март 2021 г. до октомври 2022 г. и са обезпечени със залог на продадения автомобил в полза на дружеството. Текущата част на вземанията е в размер на 191 х.лв. (31.12.2018 г.: 164 х.лв.) (Приложение № 12).

Предоставените към 31 декември 2019 г. депозити в размер на 168 х.лв. (31.12.2018 г.: 146 х.лв.) са по повод договори за лизинг и подлежат на възстановяване при изтичане срока на договора за лизинг и/или при неговото прекратяване.

9. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Материали	289	262
Гориво	79	69
Общо	368	331

10. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Вземания от клиенти - трети лица	12,388	10,539
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти – трети лица</i>	<i>12,103</i>	<i>10,318</i>
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(882)	(804)
<i>в т. ч. провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	<i>(833)</i>	<i>(789)</i>
Вземания от клиенти – трети лица, нетно	11,506	9,735
Вземания от клиенти - свързани лица	7,546	6,260
<i>в т.ч. вземания по договори с клиенти – свързани лица</i>	<i>6,536</i>	<i>5,633</i>
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(42)	(78)
<i>в т. ч. провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби на вземания по договори с клиенти</i>	<i>(1)</i>	<i>(27)</i>
Вземания от клиенти – свързани лица, нетно (Приложение № 36)	7,504	6,182
Общо	19,010	15,917

Търговските вземания от трети и свързани лица, в т.ч. от договори с клиенти са безлихвени, деноминирани са в лева и евро и са възникнали основно от продажба на услуги.

Обичайно дружеството договаря с клиентите срок на плащане на вземанията по продажби в диапазона от 7 до 30 дни, освен ако няма определени специфични условия за падеж с определени клиенти и/или в случаите, когато се привличат нови и/или задържат съществуващи клиенти, Отложеното плащане в тези случаи може да достигне от 30 до 60 дни.

Възрастовата структура на непадежиралите (редовни) вземания от клиенти е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	12,876	9,970
от 31 до 60 дни	1,996	1,651
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(28)	(24)
Общо	14,844	11,597

Възрастовата структура на просрочените вземания от клиенти е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
до 30 дни	1,849	1,691
от 31 до 60 дни	536	925
от 60 до 90 дни	1,303	1,482
от 91 до 180 дни	287	111
от 181 до 365 дни	234	177
над 365 дни	853	792
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(896)	(858)
Общо	4,166	4,320

Движението на коректива (провизията) за обезценка за очаквани кредитни загуби е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	882	904
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	321	356
Трансфер от обезценка на активи по договори с клиенти (Приложение № 11)	2	1
Намаление на коректива за загуби, признато в печалба или загуба през годината	(100)	(214)
Вземания, отписани като несъбираеми през годината	(181)	(165)
Салдо към 31 декември	924	882

За 2019 г. дружеството прилага опростения подход на МСФО 9 за измерване на очаквани кредитни загуби по търговските вземания, включително от свързани лица, като признава очаквани загуби за целия срок на инструмента за всички търговски вземания, вкл. от свързани лица (Приложение № 2.27.3 и Приложение № 37).

	Редовни	Просрочени от 1 до 30 дни	Просрочени от 31 до 60 дни	Просрочени от 61 до 90 дни	Просрочени от 91 до 365 дни	Просрочени над 365 дни	Общо
31 декември 2019 година							
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.18%	0.23%	1.94%	5.06%	5.15%	100%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	14,872	3,450	155	79	524	854	19,934
Очаквана кредитна загуба	28	8	3	4	27	854	924
	Редовни	Просрочени от 1 до 30 дни	Просрочени от 31 до 60 дни	Просрочени от 61 до 90 дни	Просрочени от 91 до 365 дни	Просрочени над 365 дни	Общо
31 декември 2018 година							
Очакван среден процент на кредитни загуби	0.21%	0.42%	2.27%	5.43%	10.20%	100%	
Вземания от клиенти (брутна балансова стойност)	11,622	3,069	969	92	255	792	16,799
Очаквана кредитна загуба	24	13	22	5	26	792	882

Вземанията или частта от тях, за които ръководството преценява, че съществува много висока несигурност за събирането им и не са обезпечени, се обезценяват до 100% (Приложение № 2.27.3.).

11. АКТИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Активите по договори с клиенти включват правото на възнаграждение за изпълнено задължение в резултат на измерването на напредъка. Те са възникнали по повод изпълнени и/или частично изпълнени услуги, които към края на отчетния период все още не са били приети от клиента и за които съответно дружеството няма безусловно право на плащане.

Активите по договори с клиенти към 31 декември са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Активи по договори с клиенти - трети лица	271	510
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	(1)	(1)
Активи по договори с клиенти – трети лица, нетно	270	509
Активи по договори с клиенти - свързани лица	670	509
Провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби	-	(1)
Активи по договори с клиенти – свързани лица, нетно	670	508
Общо	940	1,017

Измененията в активите по договори с клиенти през периода са както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	1,017	568
Трансфер към вземания по договори с клиенти	(1,017)	(568)
Възникнали през периода	941	1,019
Начислена обезценка (провизия) за очаквани кредитни загуби	(1)	(2)
Салдо към 31 декември	940	1,017

Движението на коректива (провизията) за обезценка за очаквани кредитни загуби е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	2	1
Увеличение на коректива за очаквани кредитни загуби, признато в печалба или загуба през годината	1	2
Трансфер към обезценка на търговски вземания (Приложение № 10)	(2)	(1)
Салдо към 31 декември	1	2

12. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Предплатени разходи	1,039	903
Вземания от доверители	680	871
Текуща част на дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (<i>Приложение № 8</i>)	191	164
Предоставени депозити	44	54
<i>в т.ч. на свързани лица (Приложение № 36)</i>	-	3
Предоставени аванси на доставчици	13	41
Предоставени служебни аванси	-	229
<i>в т.ч. на ключов управленски персонал (Приложение № 36)</i>	-	208
Вземания по платени суми от името на свързани лица (<i>Приложение № 36</i>)	-	224
Вземания по платени суми от името на трети лица	-	179
Други вземания	-	8
Общо	1,967	2,673

Предплатените разходи включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Застраховки на имущество и куриерски пратки	658	653
Реклама	-	120
Абонаментна поддръжка	332	78
Други предплатени разходи	49	52
Общо	1,039	903

Вземанията от доверители към 31 декември включват суми по наложени платежи във връзка с международни пратки, събрани от подизпълнители, в размер на 650 х.лв. (31.12.2018 г.: 860) и вземания, възникнали във връзка с направени безкасови плащания от клиенти с банкови карти в размер на 30 х.лв. (31.12.2018 г.: 11 х.лв.).

Предоставените депозити към 31 декември 2019 г. са по краткосрочни договори за наем на офиси и помещения и/или такива, изтичащи в следващите дванадесет месеца (*Приложение № 15*).

13. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Парични средства в разплащателни сметки	4,124	4,957
Парични средства в трезори	996	1,298
Парични средства в брой	552	1,045
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за паричните потоци:	5,672	7,300
Блокирани парични средства	112	112
Парични средства и парични еквиваленти, представени в отчета за финансовото състояние:	5,784	7,412

Паричните средства са деноминирани в следните валути:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
В лева	4,694	6,622
Във валута, в т.ч.	1,090	790
<i>в румънски леи</i>	776	84
<i>в евро</i>	314	706
Общо	5,784	7,412

В резултат на направените анализи и приложената методика за изчисление на очаквани кредитни загуби на парични средства и еквиваленти, ръководството е определило, че обезценката на паричните средства и еквиваленти, би била сума, доближаваща се до нула. Поради това дружеството не е признало провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби към 31.12.2019 г. (31.12.2018 г. няма).

14. СОБСТВЕН КАПИТАЛ

14.1 АКЦИОНЕРЕН КАПИТАЛ

Към 31.12.2019 г. регистрираният капитал на дружеството се състои от 5,377,619 броя обикновени, поименни, безналични акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от Общото събрание на акционерите на дружеството.

Брой издадени и напълно платени акции:	2019	2018
	Брой акции	Брой акции
В началото на годината	5,377,619	5,377,619
Общ брой акции, оторизирани на 31 декември	5,377,619	5,377,619

Списъкът на основните акционери на дружеството е както следва:

	31.12.2019		31.12.2018	
	Брой акции	%	Брой акции	%
Спиди Груп АД	3,500,367	65.09%	3,500,367	65.09%
GeoPost SA, France	1,333,979	24.81%	1,333,979	24.81%
Други физически и юридически лица	543,273	10.10%	543,273	10.10%
Общо	5,377,619	100.00%	5,377,619	100.00%

14.2 РЕЗЕРВИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Премия резерв	19,565	19,565
Законови резерви	538	538
Общо	20,103	20,103

Премийният резерв на дружеството в размер на 19,565 х. лв. е формиран от постъпленията, получени в допълнение към номиналната стойност на издадените през 2014 г. акции с емисионната стойност на една акция 23 лв.

Законовите резерви са образувани в резултат от заделянето на 10% от остатъчната печалба съгласно изискванията на Търговския Закон и решение на Общото събрание на акционерите. Съгласно законовите изисквания законовият резерв следва да достигне минимум 10% от стойността на регистрирания капитал. Тези резерви не са разпределяеми.

14.3 НЕРАЗПРЕДЕЛЕНА ПЕЧАЛБА

Движението на *неразпределената печалба* е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо на 1 януари	29,403	23,714
Нетна печалба за годината	17,732	12,155
Разпределение на печалбата за дивиденди	(7,529)	(6,453)
Актюерски (загуби)/печалби от последващи оценки	(16)	(13)
Салдо на 31 декември, в т.ч.	39,590	29,403
<i>неразпределена печалба</i>	<i>21,858</i>	<i>17,248</i>
<i>текуща печалба за годината</i>	<i>17,732</i>	<i>12,155</i>

15. ДОГОВОРИ ЗА ЛИЗИНГ

15.1. ЛИЗИНГОВИ ДЕЙНОСТИ НА ДРУЖЕСТВОТО И НАЧИН НА ТЯХНОТО ОТЧИТАНЕ

Дружеството е наело сгради, машини, транспортни средства, компютърна техника и инвентар (транспалетни колички). Договори за лизинг се договарят на индивидуална база и се сключват за фиксиран период, като:

- договорите за лизинг на сгради (складове и офиси) обичайно включват опции за удължаване, но не включват опция за покупка;
- договорите за лизинг на машини, транспортни средства, компютърна техника и инвентар включват опция за покупка и не включват опция за удължаване.

Договорите за лизинг обичайно се сключват за следните срокове, разделени на база клас идентифициран актив, както следва:

- сгради от 1 до 20 години;
- машини от 3 до 5 години;
- оборудване и съоръжения от 3 до 5 години;
- транспортни средства от 3 до 5 години,

Лизинговите базови активи не могат да бъдат използвани като обезпечения по други договори.

За част от договорите за лизинг, обичайно за лизинг на сгради и транспортни средства, дружеството е договорило опция за преотдаване на наетите активи на трети лица.

Същевременно дружеството е сключило договори за лизинг, в които то е лизингодател. Договорите са за отдаване под наем при условията на оперативен лизинг на сгради (офиси) и транспортни средства – собствени и наети, в случай, че тази опция е договорена.

Обичайно договори за оперативен лизинг съдържат условия за преразглеждане на клаузите по договора, в случай, че лизингополучателят упражни неговите опции за подновяване. Лизингополучателят няма опция за придобиване на наетите активи (офиси и транспортни средства) след изтичане на срока на лизинга.

Договорите за отдаване под наем на офиси са едногодишни, а тези за отдаване под наем на транспортни средства от една до три години. Всички договори са отдаване под наем при условията на оперативен лизинг включват опция за подновяване.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Опции за удължаване и прекратяване са включени в голямата част от договорите за лизинг на имоти (складове и офиси, наети и отдадени под наем). Тези опции са договорени от ръководството с цел постигане на гъвкавост при управлението на лизинговите активи и стопанските нужди на Дружеството. Ръководството на дружеството прилага съществени преценки при определяне дали има разумна степен на сигурност за упражняване на тези опции.

Договорите за лизинг на складове обичайно се сключват за срок от 3 до 20 години, а договорите за лизинг на офиси обичайно са с едногодишен срок на действие, но ползването им е дългосрочно.

Предположенията при определяне срока на договорите за лизинг на сгради, по които дружеството е лизингополучател, са оповестени в *Приложение № 2.16.1*.

При определяне срока на лизинга, когато дружеството е лизингодател, се взема предвид вероятността договорът да бъде подновен, както от страна на лизингополучателя, така и от страна на дружеството, вкл. предположенията, направени при основните договори за лизинг, в случаите на преотдаване.

Всички предположения се преглеждат, ако настъпи значително събитие или значително обстоятелство, което оказва влияние върху предположенията и ако това събитие е в рамките на контрола на дружеството.

Лизинговата дейността на дружеството през 2018 г. е подобна.

15.2. ДРУЖЕСТВОТО КАТО ЛИЗИНГОПОЛУЧАТЕЛ

15.2.1. АКТИВИ И ПАСИВИ, ПРИЗНАТИ В ОТЧЕТА ЗА ФИНАНСОВОТО СЪСТОЯНИЕ

В отчета за финансовото състояние са представени следните обекти и суми, свързани с договори за лизинг:

15.2.1.1. АКТИВИ ПРАВО НА ПОЛЗВАНЕ

Активите „право на ползване“ са включени в отчета за финансово състояние към имоти, машини и оборудване (Приложение № 3).

	Сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност						
<i>1 януари 2019 г.</i>	28,162	829	21,838	921	500	52,250
Увеличения/придобити	16,749	441	10,909	731	68	28,898
Намаления/отписани, вкл. трансфер към собствени активи	(5,538)	(225)	(4,169)	(681)	187	(10,426)
31 декември 2019 г.	39,373	1,045	28,578	971	755	70,722
Натрупана амортизация						
<i>1 януари 2019 г.</i>	(3,752)	(50)	(10,601)	(104)	(207)	(14,714)
Разходи за амортизация за периода	(4,366)	(182)	(5,025)	(168)	(80)	(9,821)
Отписана амортизация, вкл. трансфер към собствени активи	1,132	69	4,844	127	-	6,172
31 декември 2019 г.	(6,986)	(163)	(10,782)	(145)	(287)	(18,363)
Балансова стойност на 1 януари 2019 г. (Приложение № 3)	24,410	779	11,237	817	293	37,536
Балансова стойност на 31 декември 2019 г. (Приложение № 3)	32,387	882	17,796	826	468	52,359

31 декември 2018 г.	Сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Компютърна техника	Други	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност						
<i>1 януари 2018 г. след преминаване по МСФО 16 *</i>	26,027	620	27,360	2,197	835	57,039
Увеличения/придобити	2,135	604	3,576	245	-	6,560
Намаления/отписани, вкл. трансфер към собствени активи	-	(395)	(9,098)	(1,521)	(335)	(11,349)
31 декември 2019 г.	28,162	829	21,838	921	500	52,250
Натрупана амортизация						
<i>1 януари 2018 г. след преминаване по МСФО 16 *</i>	-	(356)	(13,509)	(1,289)	(212)	(15,366)
Разходи за амортизация за периода	(3,752)	(89)	(4,159)	(343)	(61)	(8,404)
Отписана амортизация, вкл. трансфер към собствени активи	-	395	7,067	1,528	66	9,056
31 декември 2019 г.	(3,752)	(50)	(10,601)	(104)	(207)	(14,714)
Балансова стойност на 1 януари 2018 г. след преминаване по МСФО 16 *	26,027	264	13,851	908	623	41,673
Балансова стойност на 31 декември 2018 г. (Приложение № 3)	24,410	779	11,237	817	293	37,536

15.2.1.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ЛИЗИНГ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг		
Задължения по лизинг без опция за покупка		
Текущи	4,353	3,461
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,796	874
Нетекущи	28,339	20,906
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	23,732	7,600
	32,692	24,367
Задължения по лизинг с опция за покупка		
Текущи	6,104	5,298
Нетекущи	10,369	6,034
	16,473	11,332
Общо:	49,165	35,699
<i>в т.ч. текущи</i>	10,457	8,759
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,796	874
нетекущи	38,708	26,940
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	23,732	7,600

Изменението на задълженията по лизинг през периода е както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
1 януари	35,699	38,650
Увеличения	30,048	6,484
Начислена лихва	884	795
Прихващане с насрещни вземания	(234)	(128)
Отписани задължения по прекратени договори	(4,589)	-
Плащания	(12,643)	(10,102)
31 декември	49,165	35,699
<i>в т.ч. дългосрочна част</i>	38,708	26,940
<i>в т.ч. краткосрочна част</i>	10,457	8,759

Матуритетният анализ на задълженията по лизинг е оповестен в *Приложение № 37*.

15.2.2. СУМИ, ВКЛЮЧЕНИ В ОТЧЕТА ЗА ВСЕОБХВАТНИЯ ДОХОД

		2019	2018
	Приложения	BGN'000	BGN'000
Разходи за амортизация на активи „право на ползване”		9,821	8,404
Разходи за лихви и такси по задълженията по лизинг	33	884	795
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (включени към разходите за външни услуги)	29	284	563
Разходи, свързани с лизингови договори на активи на ниски стойности (отчитани по МСФО16)	29	79	-
Печалба от освобождаване от активи „право на ползване“	27	136	-

15.2.3. ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ

Общият изходящ паричен поток по договори за лизинг през 2019 г. е в размер на 13,006 х.лв., в т.ч. по дългосрочни договори 12,643 х.лв., по краткосрочни договори 284 х.лв. и до договори за лизинг на активи на ниска стойност 79 х.лв. (2018 г.: 10,665 х.лв., т.ч. по дългосрочни договори 10,102 х.лв. и по краткосрочни договори 563 х.лв.).

Непаричните движения, свързани с договорите за лизинг са представени в *Приложение № 17*.

Ключовите преценки и предположения, които оказват съществено влияние върху стойността на признатите активи по право на ползване и задължения по лизинг са оповестени в *Приложение № 2.27.2*.

Променливи лизингови плащания

Дружеството няма договори за наем, съдържащи клаузи за променливи плащания, които биха довели до несигурност в оценката на лизинговите плащания.

Опции за удължаване и опции за прекратяване

Потенциалните изходящи недисконтирани бъдещи парични потоци в размер на 160 х.лв. не са включени в задълженията по лизинг, защото ръководството на дружеството преценява, че не е налице значителна степен на сигурност, че договорите за лизинг ще бъдат удължени (или няма да бъдат прекратени).

Тези предположения се преглеждат, ако настъпи значително събитие или значително обстоятелство, което оказва влияние върху предположенията и ако това събитие е в рамките на контрола на Дружеството. През текущата година няма договори, за които лизинговият срок да е бил преразгледан с цел включване на определена опция за удължаване или прекратяване, която не е била включена преди, и която да води до увеличаване на признатите задължения по лизинг и активи „право на ползване”

Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори на активи на ниска стойност

Дружеството се възползва от освобождаване от изискването за признаване по стандарта за краткосрочни лизингови договори (договори, чийто срок е до 12 месеца, включително от датата на стартиране на лизинга, без право за придобиването им) на транспортни средства, сгради (наети площи) и за активи на ниска стойност, които включват компютърно оборудване.

15.3. ДРУЖЕСТВОТО КАТО ЛИЗИНГОДАТЕЛ**Оперативен лизинг**

Матуритетният анализ на бъдещите недисконтирани постъпленията по оперативен лизинг по години е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Година 1	3,772	3,895
Година 2	3,295	3,533
Година 3	2,699	3,025
Година 4	1,469	1,620
Година 5	62	95
Общо	11,297	12,168

Суми по оперативен лизинг, включени в отчета за всеобхватния доход е както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Приходи по фискирани лизингови плащания (Приложение № 26) по договори за оперативен лизинг в т.ч. приходи от преотдаване на активи „право на ползване“ (по МСФО 16)	3,854	3,598
	2,775	1,496

16. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ПРИДОБИТИ ИНВЕСТИЦИИ В ДЪЩЕРНИ ДРУЖЕСТВА

Дългосрочните задължения за придобити инвестиции са във връзка с придобиване на дъщерни дружества (Приложение № 5) и към 31 декември са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване на Рапидо Експрес енд Лоджистик	7,934	14,685
Задължение за придобиване ОМГ Мобайл	2,541	3,103
Общо	10,475	17,788
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>4,691</i>	<i>10,237</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>5,784</i>	<i>7,551</i>
<i>в т.ч. лихва</i>	<i>180</i>	<i>196</i>
	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване на Рапидо Експрес енд Лоджистик		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	14,685	16,389
Разходи за лихви (Приложение № 33)	779	252
Плащания през периода	(7,530)	(1,956)
Общо	7,934	14,685
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>2,697</i>	<i>7,833</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>5,237</i>	<i>6,852</i>
<i>в т.ч. лихва</i>	<i>136</i>	<i>196</i>
	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължение за придобиване ОМГ Мобайл		
Сегашна стойност на задължението към датата на придобиване	3,103	3,347
Разходи за лихви (Приложение № 33)	171	-
Плащания през периода	(733)	(244)
Общо	2,541	3,103
<i>в т.ч. нетекущи задължения</i>	<i>1,994</i>	<i>2,404</i>
<i>текущи задължения</i>	<i>547</i>	<i>699</i>
<i>в т.ч. лихва</i>	<i>44</i>	<i>-</i>

17. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

Към 31 декември задълженията по получени банкови заеми са както следва:

Договор	вид валута	Договорна сума BGN '000	Цел	Падеж	31.12.2019			31.12.2018				
					Дългосрочна част BGN '000	Краткосрочна част BGN '000	в т.ч. лихва BGN '000	Дългосрочна част BGN '000	Краткосрочна част BGN '000	в т.ч. лихва BGN '000	Общо BGN '000	
Кредит 1 Транш I	BGN	5,000	Инвестиции в дъщерни дружества	15.12.2019	-	-	-	-	-	1,001	1	1,001
Кредит 1 Транш II	BGN	5,867	Инвестиции в дъщерни дружества	21.11.2020	-	995	-	995	994	1,086	1	2,080
Кредит 2	EUR	830	Покупка на оборудване	24.09.2021	246	325	1	571	571	325	1	896
Кредит 3	EUR	1,280	Инвестиции в дъщерни дружества	08.06.2022	835	557	1	1,392	1,391	558	2	1,949
					1,081	1,877	2	2,958	2,956	2,970	5	5,926

Банковите заеми в евро са договорени при лихвен процент, определен на база EURIBOR плюс надбавка от 1.7% до 2%. Договорените лихвени проценти по кредити в лева са в диапазона ОДИ+1,48% до ОДИ + 2,032%.

Допълнително за управление на ликвидния си риск дружеството е сключило договори за банкови овърдрафти, по които към 31 декември дружеството няма задължения:

Банков овърдрафт 1 по договор от 18.12.2008 г.

- Разрешен размер: 300 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.12.2020 г.

Банков овърдрафт 2 по договор от 08.06.2017 г.

- Разрешен размер: 2,000 х.лв.
- Срок на погасяване: 30.09.2020 г.

За обезпечение на посочените инвестиционни заеми и разрешени овърдрафти в полза на банките – кредитори са учредени:

- Залог на търговското предприятие на Геопост България ЕООД (Приложение № 5);
- Залог на търговското предприятие на ДПД Румъния АД (Приложение № 5);
- Залог върху машини и оборудване (сортировъчна линия) (Приложение № 3)
- Залог на всички настоящи и бъдещи вземания на Спида АД, произтичащи от всички настоящи и бъдещи Договори за куриерски услуги, сключени между Спида АД и банката - кредитодател
- Залог върху вземания по договор за заем между Спида АД и ДПД Румъния (Приложение № 6)
- Залог на всички настоящи и бъдещи вземания върху всички настоящи и бъдещи разплащателни сметки в банката – кредитодател
- Залог по реда на ЗДФО

Съдлъжник по получен инвестиционен кредит 1 е компанията – майка, а по инвестиционен кредит 2, инвестиционен кредит 4 и овърдрафт 2 – две дъщерни дружества.

	01.01.2019 BGN'000	Промени в паричните потоци от финансова дейност BGN'000	Непарични промени		Начислени лихви (Приложение №33) BGN'000	31.12.2019 BGN'000
			Ново- възникнали задължения през годината BGN'000	Други непарични промени BGN'000		
Задължения по лизинг (Приложение № 15)	35,699	(12,643)	30,048	(4,823)	884	49,165
Дългосрочни банкови заеми (Приложение № 17)	5,926	(3,072)	-	-	104	2,958
Получени заеми от свързани лица (Приложение № 21)	507	-	-	-	15	522
Дългосрочни задължения за придобиване на инвестиции в дъщерни дружества – лихви (Приложение № 16)	196	(966)	-	-	950	180
Дивиденди (Приложение № 32)	-	(7,529)	7,529	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	42,328	(24,210)	37,577	(4,823)	1,953	52,825

	01.01.2018 BGN'000	Промени в паричните потоци от финансова дейност BGN'000	Непарични промени		Начислени лихви (Приложение №33) BGN'000	31.12.2018 BGN'000
			Ново- възникнали задължения през годината, вкл. при придобиване на дъщерни дружества BGN'000	Други непарични промени BGN'000		
Задължения по лизинг (Приложение № 15)	38,650	(10,102)	6,484	(128)	795	35,699
Дългосрочни банкови заеми (Приложение № 17)	8,932	(3,171)	-	-	165	5,926
Получени заеми от свързани лица (Приложение № 21)	-	500	-	-	7	507
Дългосрочни задължения за придобиване на инвестиции в дъщерни дружества – лихви (Приложение № 16)	-	(56)	-	-	252	196
Дивиденди (Приложение № 32)	-	(6,453)	6,453	-	-	-
Нетни парични потоци от финансова дейност	47,582	(19,282)	12,937	(128)	1,219	42,328

Другите непарични промени по договори за лизинг включват прихващания с насрещни вземания, както и отписани задължения поради пълно или частично прекратяване на договори за лизинг.

18. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Дружеството е сключило договор от 03.12.2013 г. с Министерство на Икономиката за финансиране на проект „Въвеждане на иновативен процес за организация и управление на логистични услуги и доставка на технологична инфраструктура и терминали за осигуряване на достъп до платформата на служителите, партньорите и клиентите на “Спиди” АД“ по Оперативна програма „Развитие на

конкурентно способността на българската икономика 2007-2013 г. Проектът е приключен на 21.06.2015 г. Проектът включва покупка на хардуер, софтуер, консултантски услуги от инженерно-технически характер на обща стойност 4,084 х.лв. Полученото финансиране е 50% от изразходените средства по проекта, а именно 2,042 х. лв. (*Приложение № 3 и Приложение № 4*). Непризнатата като приход част от полученото финансиране към 31.12.2019 г. е в размер на 77 х.лв. (31.12.2018 г.: 369 х.лв.)

Дружеството е сключило договор от 05.06.2017г. с Министерство на труда и социалната политика за финансиране по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020“. Проектът включва финансиране на текущи разходи и покупка на машини и оборудване за осигуряване на добри и безопасни условия на труд и повишаване качеството на работните места покупка на обща стойност 373 х.лв. Финансирането е в размер на 80% от изразходените средства по проекта - 299 х. лв. Изпълнението на проекта е приключено на 05.11.2017 г. Окончателното верифициране на разходите от управляващия орган е през м. март 2018 г. (*Приложение № 3*). Непризнатата като приход част от полученото финансиране към 31.12.2019 г. е в размер на 52 х.лв. (31.12.2018 г.: 70 х.лв.)

Към 31 декември получените финансираня общо са както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Дългосрочна част	34	119
Краткосрочна част	95	320
Общо	129	439

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 12 месеца от датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние и е представена като „правителствени финансираня“ в групата на текущите пасиви.

19. ДЪЛГОСРОЧНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА

Дългосрочните задължения към персонала към 31 декември включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към персонала при пенсиониране	173	111
Променливи възнаграждения на Съвета на директорите (<i>Приложение № 36</i>), платими след 12 месеца	85	67
Общо	258	178

Задълженията към персонала при пенсиониране включват сегашната стойност на задължението на дружеството за изплащане на обезщетения на наетия персонал към 31.12.2019 г. при настъпване на пенсионна възраст.

Съгласно Кодекса на труда в България всеки служител има право на обезщетение в размер на две brutни заплати при пенсиониране, а ако е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия му стаж, обезщетението е в размер на шест brutни заплати към момента на пенсиониране. Това е план с дефинирани доходи.

За определяне на дългосрочните си задължения към персонала дружеството е направило актюерска оценка, като е ползвало услугите на сертифициран актюер.

Изменението в сегашната стойност на задълженията към персонала е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Сегашна стойност на задълженията на 1 януари	111	72
Разход за текущ стаж	45	26
Разход за лихви	1	1
Плащания през годината	-	(1)
Ефекти от последващи оценки за годината, в т.ч. : <i>Актюерски загуби от промени във финансовите предположения</i>	16	13
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	11	9
<i>Актюерски загуби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	5	4
Сегашна стойност на задължението на 31 декември	173	111

Начислените суми за дългосрочни доходи на персонала при пенсиониране в отчета за всеобхватния доход включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разход за текущ стаж	45	26
Разход за лихви	1	1
Разходи за минал стаж	-	-
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в печалбата или загубата (Приложение № 30)	46	27
Ефекти от последващи оценки на задълженията към персонала при пенсиониране в т.ч.: <i>Актюерски печалби от промени във финансовите предположения</i>	11	9
<i>Актюерски печалби от корекции, дължащи се на минал опит</i>	5	4
Компоненти на разходите по планове с дефинирани доходи, признати в други компоненти на всеобхватния доход (Приложение № 14)	16	13
Общо	62	40

При определяне на сегашната стойност към 31.12.2019 г. са направени следните актюерски предположения:

- *смъртност* – по таблицата за смъртност на НСИ, за общата смъртност на населението на България за периода 2016 г. – 2018 г. (2018 г.: за периода 2015-2017 г.);
- *степен на оттегляне на персонала* – вероятността за напускане или предстоящо съкращаване с нормално разпределение NORMDIST (време до пенсия; 13; 5; 1). Тази вероятност е приложена

към съществуващата структура на персонала, съобразно разпределението на лицата по пол и възраст към момента на извършване на оценката;

- *дисконтов фактор* - използвана е норма на дисконтиране определена като средна за последните две години на база информация от европейската централна банка за Дългосрочен лихвен процент за целите на конвергенцията – 10 години падеж, деноминиран в български лева – България. $i = 0.68\%$ (2018 г.: $i = 1.25\%$).
- *предположението за бъдещото ниво на работните заплати* се базира на предоставената информация от ръководството на дружеството и е в размер на 5 % годишен ръст спрямо предходния отчетен период (2018 г.: 5%).

Този план с дефинирани доходи създава експозиция на дружеството към следните рискове: инвестиционен, лихвен, риск свързан с дълголетие и риск свързан с нарастването на работните заплати. Ръководството на дружеството ги оценява по следния начин:

- за инвестиционния - доколкото това е нефондиран план, дружеството следва да наблюдава и текущо балансира предстоящите плащания по него с осигуряването на достатъчен паричен ресурс. Историческият опит, а и структурата на задължението, показват, че необходимият по години ресурс не е съществен спрямо обичайно поддържаните ликвидни средства;
- за лихвения - всяко намаление на доходността на ДЦК с подобна срочност води до увеличение на задължението по плана;
- за риска, свързан с дълголетие - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка и актуална информация за смъртността на участниците в плана. Увеличението на продължителността на живота би повлияла за евентуално увеличение на задължението. През последните години се наблюдава относителна устойчивост на този показател; и
- за риска, свързан с нарастването на работните заплати - сегашната стойност на задължението към персонала при пенсиониране се изчислява прилагайки най-добрата преценка за бъдещото нарастване на работните заплати на участниците в плана. Такова увеличение би довело до увеличение на задължението на плана.

Анализът на чувствителността на основните актюерски предположения се основава на разумно възможните промени в тези предположения към края на отчетния период като се приема, че останалите остават непроменени.

Ефектите от изменението (увеличение или намаление) на значителните предположения върху задълженията за дългосрочни доходи при към 31.12.2019 т. са както следва:

	Изменение	Увеличение Намаление	
		BGN'000	BGN'000
Изменение на ръста на заплатите	1%	12	(12)
Изменение на дисконтовата норма	0,50%	(10)	10
Изменение в текучеството	1 година	(25)	28
Очаквана продължителност на живот	1 година	7	(8)

Средната продължителност на дългосрочното задължение към персонала по плана с дефинирани доходи е 32.65 години (2018 г.: 32.89 години).

Очакваните плащания на обезщетения при пенсиониране по плана с дефинирани доходи за следващите 5 години са 40 х.лв., в т.ч. за 2020 г. 2 х.лв. (2018 г. 36 х.лв., в т.ч. за 2019 г. няма очаквани плащания).

20. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Към 31 декември търговските задължения включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Търговски задължения към трети лица	4,801	5,750
<i>в т.ч. задължения към куриери и SPS партньори и агенти</i>	<i>2,711</i>	<i>2,196</i>
Търговски задължения към свързани лица (Приложение № 36)	2,808	2,218
Общо	7,609	7,968

Задълженията към доставчици са безлихвени в лева и евро и са възникнали по повод доставка на активи и услуги. Дружеството има кредитен период по своите задължения към доставчиците в рамките на договореното отложено плащане, което обичайно е от 7 до 30 дни (2018 г.: от 7 до 30 дни).

21. ПОЛУЧЕНИ ЗАЕМИ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Получените заеми от свързани лица към 31.12.2019 г. включват:

Заемодател:	СПИДИ ЕООД
Цел на кредита:	Оборотни средства
Договорен размер:	500 х.лв.
Лихвен процент:	3%
Падеж:	31 декември 2019 г.
Задължение към 31.12.2019 г.:	522 х.лв., в т.ч. главница 500 х.лв. и лихва 22 х.лв.
Задължение към 31.12.2018 г.:	507 х.лв., в т.ч. главница 500 х.лв. и лихва 7 х.лв.

Полученият заем е необезпечен.

22. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала, в т.ч.:	3,611	3,681
<i>текущи задължения</i>	1,968	2,079
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	1,500	1,441
<i>променливи възнаграждения на Съвета на директорите (Приложение № 36)</i>	143	161
Задължения по социалното осигуряване, в т.ч.:	1,061	978
<i>текущи задължения</i>	770	698
<i>начисления за непозвани компенсируеми отпуски</i>	291	280
Общо	4,672	4,659

23. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

Данъчните задължения включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Данък върху добавена стойност	1,517	616
Данъци върху доходите на физическите лица	421	348
Корпоративен данък	374	347
Данъци върху разходите	98	96
Общо	2,410	1,407

До датата на издаване на настоящия отчет са извършени ревизии и проверки както следва:

- по ДДС – до 31.03.2013 г.;
- пълна данъчна ревизия – до 31.12.2012 г.;
- Национален осигурителен институт – до 31.03.2012 г.

Данъчна ревизия се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

24. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения към доверители	3,626	6,523
<i>в т.ч. свързани лица (Приложение № 36)</i>	461	960
Депозити от членовете на СД (Приложение № 36)	110	110
Провизии за задължение	-	205
Други задължения	43	9
Общо	3,779	6,847

25. ПРИХОДИ**25.1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВИДОВЕТЕ ПРИХОДИ**

Приходите от продажби на дружеството включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Приходи от куриерски услуги	138,583	116,449
Приходи от универсална пощенска услуга	1,210	3,361
Приходи от комисионни по парични преводи	2,402	1,187
Приходи от неустойки	240	131
Общо	142,435	121,128

Приходите по видове пазари са както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Вътрешен пазар	119,849	104,144
Външен пазар	22,586	16,984
Общо	142,435	121,128

Всички приходи от услуги се признават в течение на времето.

Всички неудовлетворени и/или частично удовлетворени задължения за изпълнение на дружеството към 31.12.2019 г. са по договори с очакван срок за изпълнение от една година или по-малко .

25.2. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

Задълженията за изпълнение са подробно оповестени в *Приложение № 2.22.3*

25.3. САЛДА ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Вземания по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 10</i>)	11,270	9,529
Вземания по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 10</i>)	6,535	5,606
Активи по договори с клиенти – трети лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 11</i>)	270	509
Активи по договори с клиенти – свързани лица, нетно от обезценка (<i>Приложение № 11</i>)	670	508

Увеличението на търговските вземания и активи по договори с клиенти – трети и свързани лица, е в резултат на увеличение на обемите на дейността и реструктуриране дейността на придобито през 2018 г. дъщерно дружество Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД.

26. ДРУГИ ПРИХОДИ

Другите приходи включват:	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Приходи от наем	3,854	3,598
Други	185	298
Общо	4,039	3,896

27. ДРУГИ ДОХОДИ/(ЗАГУБИ) ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
<i>Приходи от продажба на дълготрайни активи</i>	2,209	639
<i>Балансова стойност на продадени дълготрайни активи</i>	(635)	(76)
Печалба от продажба на дълготрайни активи	1,574	563
Приходи от финансираня по европейски проекти (Приложение № 18)	310	320
Реинтегрирани провизии за задължения (Приложение № 27)	206	-
Печалба от освобождаване от активи „право на ползване“ (Приложение № 15)	136	-
<i>Приходи от продажба на гориво</i>	446	400
<i>Отчетна стойност на продадено гориво</i>	(445)	(362)
Печалба от продажба на гориво	1	38
Приходи от застрахователни обезщетения	16	10
Нетни загуби от курсови разлики по търговски вземания и задължения и текущи разплащателни сметки	(104)	(91)
Други	486	353
Общо	2,625	1,193

28. РАЗХОДИ ЗА МАТЕРИАЛИ И КОНСУМАТИВИ

Разходите за материали и консумативи включват:	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Горива	3,895	3,739
Основни материали	1,973	1,658
ИТ консумативи	535	749
Офис материали и консумативи	351	339
Активи на несъществена стойност	160	366
Униформено облекло	138	312
Други	12	29
Общо	7,064	7,192

29. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

Разходите за външни услуги включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Подизпълнители	60,528	50,539
Поддръжка на автомобили	2,519	2,824
Комуникации и комунални услуги	2,352	1,746
Одит, консултантски и други услуги	2,016	1,852
Застраховки	1,436	1,275
Поддръжка на офиси и складове	770	790
Банкови такси	690	486
Маркетинг	518	612
Наеми на офис, МПС и оборудване	466	726
Данъци и такси за МПС	349	284
Застраховане на пратки	191	294
Съхранение на ценни пратки	187	193
Обучение на персонала	39	170
Други	109	147
Общо	72,170	61,938

Разходите за наем на офиси, МПС и оборудване за включват:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разходи, свързани с краткосрочни лизингови договори (Приложение № 15.2)	284	563
Разходи, свързани с лизингови договори на активи на ниски стойности (Приложение № 15.2)	79	-
Разходи за поддръжка и управление на имоти по договори за лизинг	103	163
Общо	466	726

Начислените разходи за задължителен одит на индивидуалния и консолидирания годишни финансови отчети са в размер на 87 х.лв. (2018 г.: 76 х.лв.). През 2019 г. и 2018 г. не са предоставяни данъчни консултации и други услуги, несвързани с одита през 2019 г. и 2018 г. от одиторите на отчета по закон.

През 2020 г. между компанията – майка и одиторите на отчета по закон е подписано Писмо за поемане на ангажимент за договорени процедури. Договореното възнаграждение за ангажимента е в размер на 5 х.лв.

30. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Текущи възнаграждения	25,747	22,483
Вноски по социалното осигуряване	4,663	4,006
Социални придобивки и други разходи във връзка с персонала	1,136	1,000
Начислени суми за неползвани отпуски	1,234	1,178
Начислени суми по осигуровки върху отпуски	240	229
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала при пенсиониране (<i>Приложение № 19</i>)	46	27
Общо	33,066	28,923

31. ДРУГИ РАЗХОДИ

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Представителни мероприятия	1,075	1,059
Обезщетения за пратки	482	464
Начислени/(възстановени) провизии за очаквани кредитни загуби (обезценки) по вземания, нетно (<i>Приложение № 10 и Приложение № 11</i>)	222	144
Командировки	167	233
Провизии за задължения (<i>Приложение № 27</i>)	-	206
Други	148	241
Общо	2,094	2,347

32. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Приходи от лихви по предоставен заем на свързано лице (<i>Приложение № 6</i>)	420	407
Приходи от дивиденди (<i>Приложение № 36</i>)	-	325
Общо	420	732

33. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Разходи за лихви по лизинг (<i>Приложение № 15</i>)	859	795
Разходи за лихви по задължения за придобиване на инвестиции в дъщерни дружества (<i>Приложение № 16</i>)	950	252
Разходи за лихви по банкови заеми и заеми от свързани лица (<i>Приложение № 17 и Приложение № 21</i>)	112	152
Разходи за такси по договори за лизинг и банкови кредити (<i>Приложение № 15 и Приложение № 17</i>)	53	45
Общо	1,974	1,244

34. РАЗХОД ЗА ДАНЪК ВЪРХУ ПЕЧАЛБАТА

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Данъчна печалба за годината по данъчна декларация	19,324	14,717
Текущ разход за данък върху печалбата за годината - 10% (2018 г. :10 %)	1,933	1,471
<i>Отсрочени данъци върху печалбата от:</i>		
Възникване и обратно проявление на временни разлики	52	(141)
Общо разход за данък от печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,985	1,330
	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Равнение на разхода за данъци върху печалбата определен спрямо счетоводния резултат		
<i>Счетоводна печалба за годината</i>	<i>19,717</i>	<i>13,485</i>
Данък върху печалбата – 10% (2018 г.: 10%)	1,972	1,349
От непризнати суми по данъчни декларации свързани с:		
<i>увеличения – 129 х.лв. (2018 г.: 141 х.лв.)</i>	<i>13</i>	<i>14</i>
<i>намаления – няма. (2018 г.: 325 х.лв.)</i>	<i>-</i>	<i>(33)</i>
Общо разход за данък върху печалбата, отчетен в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината)	1,985	1,330

35. ОСНОВНА НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ И ДИВИДЕНТИ**35.1 НЕТНА ПЕЧАЛБА НА АКЦИЯ**

Нетна печалба на акция е изчислена, като за числител е използвана печалбата, подлежаща на разпределение между акционерите на дружеството.

Среднопретегленият брой акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, подлежаща на разпределение е представен както следва:

		2019	2018
Среднопретеглен брой акции		5,377,619	5,377,619
Нетна печалба за годината	BGN'000	17,732	12,155
Основна нетна печалба на акция	BGN	3.30	2.26

35.2 ДИВИДЕНТИ

На 17.06.2019 г. е взето решение от Общото събрание на акционерите за разпределение на печалбата за 2018 г. в размер на 12,155 х.лв. както следва:

- Сума в размер на 7,529 х.лв. да бъде разпределена за изплащане на дивиденди на акционерите по 1,40 лв. за всяка акция преди облагане;
- Остатъкът от печалбата за 2018 г. да бъде отнесен в неразпределената печалба.

36. СДЕЛКИ И РАЗЧЕТИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Дружествата, които са свързани със СПИДИ АД и вида на тяхната свързаност са както следва:

Свързано лице	Вид на свързаност
Спиди Груп АД	Дружество – майка
Геопост СА, Франция	Акционер със значително влияние
Спиди ЕООД	Дъщерно дружество
Геопост България ЕООД	Дъщерно дружество
Дайнамик Парсъл Дистрибушън С.А., Румъния	Дъщерно дружество
Рапидо Експрес енд Лоджистик ЕООД	Дъщерно дружество (от 01.10.2018 г.)
ОМГ Мобайл ЕООД	Дъщерно дружество (от 21.12.2018 г.)
Винарско имение Драгомир ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп ООД	Дружество под общ контрол
Трансбалкан груп, Румъния	Дружество под общ контрол
Омникар БГ ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар Ауто ООД	Дружество под общ контрол
Омникар С ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар ойл ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар Рент ЕООД	Дружество под общ контрол
Булром газ 2006 ООД	Дружество под общ контрол
София Сити Лоджистик Парк ЕООД	Дружество под общ контрол
Омникар плюс ООД	Дружество под общ контрол
Омникар Варна ООД	Дружество под общ контрол
Сандрини Фло ЕООД	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал
Стар Перфомайнинг	Дружество свързано чрез ключов управленски персонал
ПИТ Бокс ЕООД	Дружество под общ контрол (от 01.05.2019г.)
Килер Сторидж ООД	Дружество под общ контрол
Стар АБС Инвест ЕООД	Дружество под общ контрол (от 01.05.2019г.)

Крайно контролиращо лице е Валери Харутюн Мектупчиян.

36.1. Търговски и други вземания от свързани лица

Търговските вземания от свързани лица (*Приложение № 10*) включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Вземания от дъщерни дружества	6,314	5,698
<i>в т.ч. брутен размер</i>	6,316	5,719
<i>провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби</i>	(2)	(21)
Вземания от дружества под общ контрол	967	56
<i>в т.ч. брутен размер</i>	1,007	108
<i>провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби</i>	(40)	(52)
Вземания от акционер със значително влияние	223	428
<i>в т.ч. брутен размер</i>	223	433
<i>провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби</i>	-	(5)
Общо	7,504	6,182
<i>в т.ч. брутен размер</i>	7,546	6,260
<i>провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби</i>	(42)	(78)

Активите по договори с клиенти – свързани лица към 31 декември са в размер на 670 х.лв. (31.12.2018 г. 508 х.лв. т.ч. провизия за обезценка за очаквани кредитни загуби 1 х.лв.) (*Приложение № 11*) и са от дъщерни дружества.

Другите вземания от свързани лица (*Приложение № 12*) включват:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Вземания по платени суми от името на дъщерни дружества	-	224
Предоставени служебни аванси на ключов управленски персонал	-	208
Предоставен депозит на дружества под общ контрол	-	3
Общо	-	435

Предоставените заеми на свързани лица са представени в *Приложение № 6*.

36.2. Търговски и други задължения към свързани лица

Задълженията към свързаните лица включват:	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения по лизинг (Приложение № 15)	25,528	8,474
Задължения към дружества под общ контрол	25,508	8,448
Задължения към дружества, свързано чрез ключов управленски персонал	20	26
Търговски задължения (Приложение № 20), в т.ч.	2,808	2,218
Задължения към дъщерни предприятия	2,340	1,685
Задължения към дружества под общ контрол	468	530
Задължения към дружества, свързано чрез ключов управленски персонал	-	3
Получен заем от дъщерно дружество (Приложение № 21)	522	507
Други задължения (Приложение № 24), в т.ч.:	571	1,070
Задължения към дъщерни дружества – доверители	461	960
Депозити на членове на Съвета на директорите	110	110
Общо	29,429	12,269

Задълженията по депозити от членове на Съвета на директорите в размер на 110 хил. лв. (31.12.2018 г.: 110 х. лв.) представляват внесени суми във връзка с изискванията на чл. 240, ал. (1) от Търговския закон.

36.3. Сделки със свързани лица

Продажби на свързани лица	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Продажби на услуги към:	25,640	11,786
Дъщерни дружества	22,015	7,754
Дружества под общ контрол	3,187	3,215
Акционер със значително влияние	438	817
Продажба на материали	66	53
Дъщерни дружества	13	-
Дружества под общ контрол	53	53
Продажба на дълготрайни активи	733	10
Дъщерни дружества	2	-
Дружества под общ контрол	731	10
Общо	26,439	11,849

Услугите, предоставени на дружества под общ контрол са основно наем на транспортни средства по договор за наем с Трансбалкан Груп ООД.

Дружеството е закупило стоки, материали и услуги от свързани лица, както следва:

	2019	2018
	BGN '000	BGN '000
Доставки от свързани лица		
Доставки на услуги от:	20,467	17,674
Дъщерни дружества	10,017	6,794
Дружества под общ контрол	10,431	10,725
Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	19	155
Доставки на дълготрайни нематериални активи:	771	-
Дъщерни дружества	771	-
Доставки на дълготрайни материални активи:	366	127
Дъщерни дружества	25	117
Дружество под общ контрол	341	10
Доставки на стоки и материали от:	-	144
Дъщерни дружества	-	100
Дружество под общ контрол	-	44
Други:	11	241
Дъщерни дружества	6	1
Дружества под общ контрол	5	240
Общо	21,615	18,186

Доставките на услуги от дружества под общ контрол включва основно извършени транспортни услуги от Трансбалкан груп ООД и услуги по поддръжка на транспортни средства от Омникар Ауто ООД.

Договори за лизинг

През отчетния период дружеството е признало активи, пасиви и разходи във връзка **договори за лизинг** със свързани лица (*Приложение № 15*), както следва:

	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Задължение за лизинг			
Признати на 01.01.2018 г.	9,297	29	9,326
Разходи за лихви за задължения по лизинг	178	-	178
Плащания по задължения по лизинг за периода	(1,027)	(3)	(1,030)
Задължения по лизинг на 31.12.2018	8,448	26	8,474

	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Задължения по лизинг на 01.01.2019 г.	8,448	26	8,474
Увеличения	4,625	-	4,625
Трансфер от задължения по лизинг към трети лица	15,712	-	15,712
Начислена лихва	252	-	252
Отписани задължения по прекратени договори	(2,281)	-	(2,281)
Плащания на задължения по лизинг за периода	(1,248)	(6)	(1,254)
Задължения по лизинг на 31.12.2019 г.	25,508	20	25,528
	Дружества под общ контрол	Дружества, свързани чрез ключов управленски персонал	Общо
Активи "право на ползване" на 01.01.2018 г.	9,297	29	9,326
Разходи за амортизация на активи по право на ползване	(944)	(3)	(947)
Активи "право на ползване" на 31.12.2018 г.	8,353	26	8,379
Актив „право на ползване“ на 01.01.2019	8,353	26	8,379
Увеличения	4,625	-	4,625
Трансфер от договори за лизинг с трети лица	15,825	-	15,825
Начислена амортизация	(1,250)	(6)	(1,256)
Балансова стойност на активите „право на ползване“ по прекратени договори за лизинг	(2,226)	-	(2,226)
Активи „право на ползване“ на 31.12.2019 г.	25,327	20	25,347

През отчетния период са извършени други сделки и транзакции с дъщерни дружества, както следва:

	2019 BGN'000	2018 BGN'000
Предоставени заеми	-	(1,731)
Възстановени заеми	2,532	98
Приходи от лихви по предоставени заеми	420	407
Получени лихви по предоставени заеми	456	636
Получени дивиденди	-	325
Получени заеми	-	740
Разходи за лихви по получени заеми	15	7
Изплащане на получени заеми	-	(240)

Ключовият управленски персонал е оповестен в Приложение № 1.

Възнагражденията на ключовия управленски персонал, начислени през отчетния период са в размер на 600 х. лв. (2018 г.: 585 х. лв.) и включват:

- постоянни възнаграждения в размер на 438 х. лв. (2018 г.: 438 х. лв.);
- променливо възнаграждение в размер на 150 х.лв. (2018 г.: 135 х. лв.);
- осигурителни вноски за сметка на работодателя 12 х.лв. (2018 г.: 12 х.лв.)

Дължимите променливи възнаграждения към 31 декември 2019 г. са в размер на 228 х.лв., в т.ч. платими в рамките на 3 години 85 х.лв. (31.12.2018 г. 228 х.лв., в г.ч. нетекущи 85 х.лв.) (*Приложение № 19 и Приложение № 22*).

37. ЦЕЛИ И ПОЛИТИКА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ФИНАНСОВИЯ РИСК

В хода на обичайната си дейност дружеството може да бъде изложено на различни финансови рискове, които произлизат от използването на финансови инструменти. Най-важните от които са: пазарен риск (включващ валутен риск, риск от промяна на справедливата стойност и ценови риск), кредитен риск, ликвиден риск и риск на лихвено-обвързаните парични потоци. Тази бележка описва целите, политиките и процесите за управление на тези рискове и използваните методи за оценяването им.

Няма съществени промени при излагането на дружеството на рискове от финансови инструменти, неговите цели, политики и процеси за управление на тези рискове или използваните методи за оценяването им от предишни периоди, освен ако не е упоменато нещо друго в тази бележка.

Общото управление на риска е фокусирано върху прогнозиране на резултатите от определени области на финансовите пазари за постигане на минимизиране на потенциалните отрицателни ефекти, които биха могли да се отразят върху финансовите резултати. Финансовите рискове текущо се идентифицират, измерват и наблюдават с помощта на различни контролни механизми, за да се определят адекватни цени на услугите на дружеството, както и да се оценят адекватно правените от него инвестиции и формите за поддържане на свободните ликвидни средства, без да се допуска неоправдана концентрация на даден риск.

Управлението на риска в дружеството се осъществява текущо от ръководството на дружеството съгласно политиката, определена от Съвета на директорите. Последният е приел основните принципи за общото управление на финансовия риск, на базата на които са разработени конкретни процедури за управление на отделните специфични рискове, като валутен, ценови, лихвен, кредитен и ликвиден.

Структурата на финансовите активи и пасиви към 31.12.2019 г. е както следва:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Финансови активи		
Финансови активи по амортизирана стойност в т.ч.:		
Вземания и заеми	28,145	28,098
- Търговски вземания (Приложение № 10)	19,010	15,917
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	7,504	6,182
- Предоставени заеми на свързани лица (Приложение № 6)	7,840	10,408
- Други вземания	1,295	1,773
<i>в т.ч. вземания от доверители (Приложение № 12)</i>	680	871
<i>в т.ч. дългосрочни вземания от продажба на дълготрайни активи (Приложение № 8 и Приложение № 12)</i>	403	345
<i>в т.ч. предоставени депозити (Приложение № 8)</i>	212	146
<i>в т.ч. вземания по платени суми от името на свързани лица (Приложение № 12)</i>	-	224
<i>в т.ч. вземания по платени суми от името на трети лица (Приложение № 12)</i>	-	187
Парични средства и парични еквиваленти (Приложение № 13)	5,784	7,412
Общо финансови активи	33,929	35,510
Финансови пасиви		
Финансови пасиви по амортизирана стойност в т.ч.:		
Задължения по лизинг (Приложения № 15)	49,165	35,699
Задължения по придобити инвестиции (Приложения № 16)	10,475	17,788
Задължения по банкови заеми (Приложения № 17)	2,958	5,926
Търговски задължения (Приложения № 20)	7,609	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	2,808	2,218
Задължения към доверители (Приложения № 24)	3,626	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	4,61	960
Получени заеми от свързани лица (Приложение № 21)	522	507
Общо финансови пасиви	74,355	74,411

Загубите от обезценка, свързани с финансови активи, признати в отчета за всеобхватния доход, са както следва:

	2019	2018
	BGN'000	BGN'000
Загуба от обезценка на вземания от клиенти – трети лица	320	70
Възстановена загуба от обезценка на вземания от клиенти – трети лица	(64)	(3)
Загуба от обезценка на вземания от клиенти – свързани лица	-	286
Възстановена загуба от обезценка на вземания от клиенти – свързани лица	(36)	(211)
Общо	220	142

Основната цел на финансовите инструменти, с които оперира дружеството, е финансиране на текущата дейност.

Ръководството носи цялата отговорност за определяне целите и политиките на дружеството за управление на риска и, докато запазва крайната отговорност за тях, делегира правомощието за

определяне и опериране на процесите, които дават уверение за ефективното изпълнение на целите и политиките за финансовата функция на дружеството. Ръководството получава месечни отчети, като се разглежда ефективността на процесите на място и целесъобразността на целите и политиките, които поставя. В тази връзка периодично се прави преглед на политиките и процесите за управление на риска.

Общата цел на ръководството е да поставят политики, които търсят намаляване на риска, доколкото е възможно, без да се засяга неправомерно конкурентността и гъвкавостта на дружеството. Допълнителна подробна информация относно тези политики е изложена по-долу:

Кредитен риск

Кредитният риск представлява риск от финансова загуба за дружеството, ако контрагентите на дружеството не спазват договорните си задължения и не са в състояние да изплатят изцяло и в обичайно предвидените срокове дължимите от тях суми. Кредитният риск на дружеството възниква както от основната му дейност, чрез търговските вземания, така и от неговата финансова дейност, включваща предоставяне на заеми на свързани лица и депозити в банки. Управлението и контролът на кредитния риск са централизирани в екип за управление на кредитния риск към отдел Финансов контрол, който редовно се отчита пред финансовия директор. За целта в дружеството са разработени политики, процедури и правила за контрол и мониторинг на поведението на кредитния риск.

Политика за управление и оценка на кредитния риск

Търговски вземания

В своята търговска практика дружеството е прилагало различни схеми на дистрибуция и реализация на неговите услуги, докато е достигнало до формирането на сегашния му подход, съобразен, както с пазарната среда и начини на търгуване, така и с разнообразните форми на плащане.

При осъществяване на дейността си, дружеството си партнира с голям брой български и чуждестранни контрагенти от различни сфери на бизнеса. Отсрочени плащания (продажби на кредит) на клиенти се предлагат само на контрагенти, които имат добро търговско сътрудничество с дружеството, добро финансово състояние и липса на нарушения при спазването на договорените кредитни условия. Кредитната политика на дружеството предвижда всеки нов клиент да се оценява и от гледна точка на кредитоспособност преди да му се предложат стандартните условия на доставка и плащане.

Анализът, който извършва дружеството, включва, но не се ограничава с, посещение на обекта на клиента, а също и събиране на информация за месечните му обороти и друга релевантна финансова и нефинансова информация за него. Допълнително съгласно договорите си с клиенти дружеството има право да прихваща дължими от клиентите суми насрещни задължения, в т.ч. за събрани суми по услугата „наложен платеж”.

Клиенти, които не могат да покрият критериите за кредитоспособност, могат да извършват покупки срещу заплащане в брой.

Събираемостта и концентрацията на вземанията се контролира текущо от финансовия отдел, съгласно установената кредитна политика на дружеството. Събиране на информация от Търговския отдел за клиентите и достигнатите месечни обороти са основни критерии за прилагане на кредитната политика

на дружеството. Ежеседмично финансовият отдел прави преглед на откритите позиции по клиенти, както и получените постъпления, като се извършва анализ на неплатените суми и състоянието на клиентите – причини, намерения и план от мерки.

Мерките, които дружеството предприема за събиране на просрочените вземания са следните: служителите от отдел Финансов контрол уведомяват клиентите (писмено или по телефон) за просрочените задължение и срокът им за плащане. Ако просрочията продължават - се предприемат действия за събиране на просрочените суми по съдебен ред. Съдебната процедура продължава до издаване от съда на изпълнителен лист, освен ако клиента не заплати дължимите суми. След получаване на изпълнителен лист и сметките на клиента – длъжник се запорират до пълното погасяване на претендираните от дружеството суми.

Дружеството използва матрица за изчисление на очакваните кредитни загуби на търговските вземания. Ръководството е определило, че клиентите на дружеството имат сходни характеристики, вкл. за кредитен риск. Поради това при моделиране на матрицата за очаквани кредитни загуби, клиентите не са групирани в портфейли на база *тип, наличие на свързаност и сектор на клиента и всички клиенти са разгледани като един портфейл*. Прилаганите в матрицата проценти на провизиране се базират на дните на просрочие. Обичайно, дружеството приема, че датата на икономическата загуба от несъбираемост възниква след 365 дни от първия ден на просрочие. Този период се изследва и преценява исторически. Дружеството няма практика да изисква обезпечение на вземанията чрез предоставяне на поръчителство от трета страна и/или друг клиент на дружество, както и да застрахова своите вземания.

Процентите на матрицата са определени на бази исторически данни, наблюдавани от дружеството, за предходната година, тъй като търговските вземания са със срок на събираемост средно от 20 до 30 дни. Очакваните кредитни загуби по групи просрочия не са актуализирани към 31.12.2019 г., тъй като през отчетния период няма съществена промяна в поведението на клиентите при плащане и не са настъпили други събития, които оказват съществен ефект върху събираемостта на вземанията на дружеството. В основата на метода е анализът на историята и оценката на поведението на всяка фактура, издадена през предходната година в аспект на дни просрочие, преминаване по периоди между различните диапазони на просрочие, плащанията и несъбрани суми и т.н. На тази база се определя процентът на загубата като несъбираемостта на дадената група фактури към просрочените фактури по дни.

Дружеството не очаква съществени промени в бизнеса си и клиентската си база.

На второ място, дружеството прецизира матриците за провизиране на обезценка като коригира определените проценти на база исторически данни за поведението на плащанията по издадените фактури и историческите загуби от несъбираемост, чрез включване на сценарии и прогнозна информация за определени макрофактори. Историческите проценти се коригират, за да отразят както ефекта на стойността на парите във времето, така и ефекта от бъдещо поведение на макроикономически фактори, за които е установена статистическа зависимост и за които се смята, че оказват влияние на способността на клиентите да обслужват и уреждат задълженията си.

Предвид краткосрочния хоризонт на вземанията и прогнозите на международни институции (ЕК, МВФ, Световна банка) за следващата 2020 година за развитието на българската и световната икономиката, анализът със сценарии на ръководството показва, че ефектите от промените в

макроикономическата среда върху матрицата за провизиране са несъществени по размер към 31.12.2019 г.

Очакваните кредитни загуби се изчисляват на датата на всеки отчетен период.

Активите по договори с клиенти имат същите характеристики на риска както на търговските вземания по същите видове договори и клиенти. Следователно, дружеството е приело, че очакваните нива на загуби за търговските вземания са приблизително сходни на нивата на загуби за активите по договори с клиенти и прилага едни и същи матрици за провизиране на обезценка.

Ръководството текущо наблюдава и регулира формиращата се концентрация на вземания по клиенти и контрагенти, в т.ч. от свързани лица (*Приложение № 10*). Съгласно неговата кредитна политика процентът на кредитната експозиция на един клиент спрямо общата сума на вземанията не следва да надхвърля 10%. Превишение над 10% се допуска по изключение, само за ключови клиенти.

Клиентите-несвързани лица с най-големи задължения към дружеството са както следва:

	Балансова стойност към 31.12.2019 г. BGN'000	% кредитна експозиция спрямо общата сума на вземания	Балансова стойност към 31.12.2018 г. BGN'000	% кредитна експозиция спрямо общата сума на вземания
Клиент 1	732	6%	679	7%
Клиент 2	498	4%	592	6%
Клиент 3	386	3%	449	5%
Клиент 4	288	2%	313	3%
Клиент 5	261	2%	191	2%

Вземания по предоставени заеми на свързани лица и други индивидуални вземания

За определяне на кредитния риск на предоставени заеми, както и на определени индивидуални вземания, ръководството на дружеството е разработило методика, която включва вероятно претеглени сценарии за събираемост и бъдещи парични потоци, с допускания за загуба при настъпване на събитие на загуба. На база анализа на характеристиките на длъжника и заема, вкл. измененията, които са настъпили в тях спрямо предходния период се определя етапът на инструмента (Етап 1, Етап 2 или Етап 3). Дружеството счита, че даден финансов инструмент е претърпял *значително увеличение на кредитния риск*, когато са изпълнени един или повече от следните количествени или качествени критерии:

Количествени критерии:

- Увеличение на вероятността от неизпълнение за целия живот на финансовия актив към отчетната дата спрямо вероятността от неизпълнение за целия живот към датата, на която активът е признат за първи път;
- Заемополучателят е в просрочие над 30 дни, но по-малко от 90 дни.
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя, над допустимия диапазон на изменение, измерени през основни финансови и оперативни показатели на длъжника;

- Значителна промяна в стойността на обезпечението, което обстоятелство се очаква да увеличи загубата и риска от неизпълнение.

Качествени критерии:

- Значителни неблагоприятни промени в бизнес, финансови и / или икономически условия, при които заемополучателят оперира;
- Действителни или очаквани значителни неблагоприятни промени в оперативните резултати на заемополучателя;
- Значителна промяна в качеството на обезпечението, която се очаква да увеличи риска от неизпълнение;
- Ранни признаци на проблеми с паричния поток / ликвидност, като забавяне в обслужването на търговските кредитори / банкови кредити.

Критериите, използвани за определяне на значително нарастване на кредитния риск, се наблюдават и преразглеждат периодично за целесъобразност от финансовия директор на дружеството.

Дружеството определя даден финансов инструмент *в неизпълнение и с настъпила кредитна загуба*, когато отговаря на един или повече от следните критерии:

Количествени критерии

- Заемополучателят е с просрочие над 90 дни по своите договорни плащания;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени и събития в бизнеса, финансовите условия и стопанската среда на заемополучателят, измерени през сериозен спад на основни финансови и оперативни показатели на длъжника;
- Заемополучателят отчита поредица загуби и отрицателни нетни активи;
- Настъпили или предстоящи съществени неблагоприятни промени в стойността на ключово обезпечение по заема, вкл. загуби на обезпечения.

Качествени критерии

Заемополучателят е в невъзможност да плаща поради значителни финансови затруднения. Това са случаи, когато:

- Заемополучателят е в нарушение на финансовия договор, напр. лихвени плащания, обезпечения и/или на друг съществен договор, вкл. и за финансиране;
- Негативни промени в бизнеса, пазара, средата и регулациите на заемополучателя;
- Направени отстъпки и облекчения във връзка с финансови затруднения на заемополучателя;
- Вероятно е заемополучателя да бъде обявен в несъстоятелност.

Очакваните кредитни загуби са изчислени чрез дисконтиране на получената стойност от претеглените през тяхната вероятност редица от сценарии на бъдещи парични потоци събираемост, коригирани с показателя за очаквана загуба при настъпване на събитие за загуба. Дисконтовият процент, използван при изчисляването на очакваната кредитна загуба, е първоначалният ефективен лихвен процент по заема.

Използваната от дружеството категоризация за оценка на кредитния риск, свързан със заемите, и други индивидуални вземания е, както следва:

Категория	Описание	База за признаване на очакваните кредитни загуби
Редовни (Етап 1)	Длъжникът е с нисък риск от неизпълнение и няма просрочени плащания	12-месечни очаквани кредитни загуби
Съмнителни (Етап 2)	Дължими суми с просрочия над 30 дни или има съществено увеличение на кредитния риск в сравнение с първоначалното признаване	Очаквани кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно –необезценен
В неизпълнение (Етап 3)	Дължими суми с просрочия над 90 дни или има доказателства, че активът е кредитно-обезценен	Настъпили кредитни загуби за целия срок на актива – кредитно-обезценен

Дружеството няма практика да предоставя заеми на трети лица, а само на дружества-свързани лица (Приложение № 2.27.3 и Приложение № 6).

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи и активите по договори на дружеството, а също така и максималната експозиция, изложена на кредитен риск:

31.12.2019	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив)	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Предоставени заеми на свързани лица	6	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	7,840	-	7,840
Търговски вземания	10	-	За целия живот (опростен модел)	19,934	(924)	19,010
Активи по договори	11	-	За целия живот (опростен модел)	941	(1)	940
Други вземания	8, 12	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	1,295	-	1,295
Парични средства и парични еквиваленти	13	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	5,784	-	5,784
			Общо:	35,794	(925)	34,869

31.12.2018	Прил.	Вътрешна категория за кредитен риск	Очаквани кредитни загуби (МСФО 9)	Брутна балансова стойност	Загуба от обезценка (коректив)	Балансова стойност
				BGN'000	BGN'000	BGN'000
Предоставени заеми на свързани лица	6	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	10,408	-	10,408
Търговски вземания	10	-	За целия живот (опростен модел)	16,799	(882)	15,917
Активи по договори	11	-	За целия живот (опростен модел)	1,019	(2)	1,017
Други вземания	8, 12	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	1,773	-	1,773
Парични средства и парични еквиваленти	13	Редовни (Етап 1)	За 12 месечен период	7,412	-	7,412
			Общо:	37,411	(884)	36,527

Парични средства

Паричните средства на дружеството и разплащателните операции са съсредоточени основно в различни първокласни банки. За изчислението на очакваните кредитни загуби по *паричните средства и еквиваленти* се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg и референтните публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), отговарящи на рейтинга на съответната банка. Ръководството следи текущо промяната на рейтинга на съответната банка, за да оценява наличието на завишен кредитен риск и текущото управление на входящите и изходящи парични потоци и разпределението на наличностите по банкови сметки и банки.

Наличните към 31.12.2019 г. парични средства и еквиваленти на дружеството са по сметки в банки с рейтинг ВВВ- и А- съгласно Fitch (31.12.2018 г.: ВВВ- и А- съгласно Fitch).

Валутен риск

Валутният риск е риска от негативното влияние на колебания в преобладаващите валутни курсове върху финансовото състояние и паричните потоци на дружеството. Тъй като българският лев е фиксиран към еврото и дружеството представя финансовите си отчети в български левове, валутният риск е свързан единствено с валутите, различни от евро.

Основната част от операциите на дружеството са деноминирани основно в български лева и/или евро, което намалява излагането на валутен риск.

Следващата таблица обобщава експозицията на дружеството на валутен риск към 31 декември 2019 г. В нея са включени активите и пасивите по балансова стойност, категоризирани по вид валута.

31.12.2019 г.	BGN	EUR	RON	Други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	17,667	1,343	-	-	19,010
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	7,224	280	-	-	7,504
Предоставен заем	-	7,840	-	-	7,840
Други вземания	659	636	-	-	1,295
<i>в т.ч. от свързани лица</i>	-	-	-	-	-
Парични средства и парични еквиваленти	4,695	313	776	-	5,784
Общо активи	23,021	10,132	776	-	33,929
Задължения по лизинг	37,506	11,659	-	-	49,165
Задължения по придобити инвестиции	-	10,475	-	-	10,475
Задължения към банки	994	1,964	-	-	2,958
Търговски задължения	6,148	1,461	-	-	7,609
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,926	882	-	-	2,808
Задължения към доверители	3,326	211	71	18	3,626
<i>в т.ч. свързани лица</i>	430	31	-	-	461
Получени заеми от свързани лица	522	-	-	-	522
Общо пасиви	48,496	25,770	71	18	74,355

31.12.2018 г.	BGN	EUR	RON	Други валути	Общо
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Търговски вземания	13,989	1,928	-	-	15,917
<i>в т.ч. вземания от свързани лица</i>	5,261	921	-	-	6,182
Предоставен заем	-	10,408	-	-	10,408
Други вземания	589	1,184	-	-	1,773
<i>в т.ч. от свързани лица</i>	224	-	-	-	224
Парични средства и парични еквиваленти	6,622	706	84	-	7,412
Общо активи	21,200	14,226	84	-	35,510
Задължения по лизинг	29,471	6,228	-	-	35,699
Задължения по придобити инвестиции	-	17,788	-	-	17,788
Задължения към банки	5,926	-	-	-	5,926
Търговски задължения	7,055	913	-	-	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	1,828	390	-	-	2,218
Задължения към доверители	5,949	406	168	-	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	959	1	-	-	960
Получени заеми от свързани лица	507	-	-	-	507
Общо пасиви	48,908	25,335	168	-	74,411

Ликвиден риск

Ликвидният риск възниква от управлението на работния капитал, финансовите разходи и погасяването на главницата на дълговите инструменти. Това е риска, когато ръководството ще срещне трудности при изпълнение на задълженията си, когато станат дължими.

Политиката на ръководството е да даде уверение, че винаги ще разполага с достатъчно парични средства, за да може да изпълни задълженията си, когато станат дължими. За да постигне тази цел,

то търси начин да поддържа паричните салда (или съгласуваните средства), за да изпълни очакваните изисквания. Също, ръководството търси начин да намали ликвидния риск с фиксиране на лихвени проценти (и от тук паричните потоци) на заемните ѝ средства.

Ръководството получава периодично информация относно паричните салда.

В таблицата по-долу е направен анализ на пасивите на дружеството към 31 декември 2019 г., групирани по остатъчен срок до падежа, на база *недисконтирани* парични потоци.

31.12.2019 г.	До 3	от 3 до 12	от 1 до	от 5 до	над 10	Общо
	месеца	месеца	5 год.	10 год.	години	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	2,901	7,247	19,793	12,100	6,169	48,210
Задължения по придобити инвестиции	-	6,216	5,135	-	-	11,351
Задължения към банки	503	1,406	1,093	-	-	3,002
Търговски задължения	7,609	-	-	-	-	7,609
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>2,808</i>	-	-	-	-	<i>2,808</i>
Задължения към доверители	3,626	-	-	-	-	3,626
<i>в т.ч. свързани лица</i>	<i>431</i>	-	-	-	-	<i>431</i>
Получени заеми от свързани лица	522	-	-	-	-	522
Общо	15,161	14,869	26,021	12,100	6,169	74,320

31.12.2018 г.	До 3	от 3 до 12	от 1 до	от 5 до	над 10	Общо
	месеца	месеца	5 год.	10 год.	години	
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	2,511	6,888	16,841	8,475	4,590	39,305
Задължения по придобити инвестиции	2,689	5,632	10,705	587	-	19,613
Задължения към банки	1,171	2,465	2,367	-	-	6,003
Търговски задължения	7,968	-	-	-	-	7,968
<i>в т.ч. задължения към свързани лица</i>	<i>2,218</i>	-	-	-	-	<i>2,218</i>
Задължения към доверители	6,523	-	-	-	-	6,523
<i>в т.ч. свързани лица</i>	<i>960</i>	-	-	-	-	<i>960</i>
Получени заеми от свързани лица	507	-	-	-	-	507
Общо	21,369	14,985	29,913	9,062	4,590	79,919

Риск на лихвоносни парични потоци

В структурата на активите на дружеството лихвоносните активи са представени от паричните средства и предоставени заеми на свързано лице, които са с фиксиран лихвен процент. От друга страна, привлечените средства на дружеството под формата на дългосрочни заеми са обичайно с променлив лихвен процент. Това обстоятелство частично поставя паричните потоци на дружеството в зависимост от лихвен риск. Покриването на този риск се постига по два начина:

а) оптимизиране на източниците на кредитни ресурси за постигане на относително по-ниска цена на привлечените средства; и

б) комбинирана структура на самите лихвени проценти по кредитите, която съдържа два компонента – постоянен и променлив, съотношението между които, а и абсолютната им стойност, могат да се постигнат и поддържат в благоприятен размер за дружеството. Постоянната компонента е с относително ниска абсолютна стойност и достатъчно голям относителен дял в общия лихвен процент. Това обстоятелство премахва вероятността от значителна промяна в лихвените равнища при евентуална актуализация на променливата компонента. Така се минимизира и вероятността от промяна в неблагоприятна посока на паричните потоци.

Ръководството на дружеството текущо наблюдава и анализира неговата експозиция спрямо промените в лихвените равнища.

31 декември 2019 г.

	безлихвени	с плаващ	с фиксиран	Общо
	лихвен %	лихвен %	лихвен %	
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Вземания и заеми	20,305	-	7,840	28,145
Парични средства и парични еквиваленти	1,548	-	4,236	5,784
Общо финансови активи	21,853	-	12,076	33,929
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	19,431	32,692	52,123
Задължения за придобити инвестиции	-	-	10,475	10,475
Други заеми и задължения	11,235	-	522	11,757
Общо финансови пасиви	11,235	19,431	43,689	74,355

31 декември 2018 г.

	безлихвени	с плаващ	с фиксиран	Общо
	лихвен %	лихвен %	лихвен %	
	BGN '000	BGN '000	BGN '000	BGN '000
Вземания и заеми	17,690	-	10,408	28,098
Парични средства и парични еквиваленти	2,343	-	5,069	7,412
Общо финансови активи	20,033	-	15,477	35,510
Банкови заеми и задължения по лизинг	-	17,258	24,367	41,625
Задължения за придобити инвестиции	-	-	17,788	17,788
Други заеми и задължения	14,491	-	507	14,998
Общо финансови пасиви	14,491	17,258	42,662	74,411

Информация за справедливата стойност на активите и пасивите

Справедливата стойност се определя като сума, за която един актив може да бъде разменен или пасив, уреден между информирани и желаещи страни в честна сделка.

Концепцията за справедливата стойност предполага реализиране на финансови инструменти чрез продажба, на база позицията, предположенията и преценките на независими пазарни участници на основен или най-изгоден за даден актив или пасив пазар. За своите финансови активи и пасиви

дружеството приема като основен пазар финансовите пазари в България – БФБ, големите търговски банки – дилъри и за определени специфични инструменти – директни сделки между страните. В повечето случаи, обаче, особено по отношение на търговските вземания и задължения, кредитите и депозитите, дружеството очаква да реализира тези финансови активи и чрез тяхното цялостно обратно изплащане или респ. погасяване във времето. Затова те се представят по тяхната амортизирана стойност.

Също така голямата част от финансовите активи и пасиви са краткосрочни по своята същност (търговски вземания и задължения) и поради това тяхната справедлива стойност е приблизително равна на балансовата им стойност. При заемите по фиксиран лихвен процент прилаганата методика за неговото определяне използва като отправна точка за изчисленията текущите наблюдения на дружеството по отношение на пазарните лихвени равнища.

Доколкото все още не съществува достатъчно активен пазар на различните финансови инструменти в България, със стабилност, достатъчни обеми и ликвидност за покупки и продажби на някои финансови активи и пасиви, за тях няма на разположение достатъчно и надеждни котировки на пазарни цени, поради което се използват други алтернативни оценъчни методи и техники.

Ръководството на дружеството счита, че при съществуващите обстоятелства представените в отчета за финансово състояние оценки на финансовите активи и пасиви са възможно най-надеждни, адекватни и достоверни за целите на финансовата отчетност.

Ръководството смята, че справедливите стойности на финансовите инструменти не се различават съществено от отчетната им стойност.

38. УПРАВЛЕНИЕ НА КАПИТАЛА

Основната цел на управлението на капитала на дружеството е да се гарантира, че то поддържа стабилен кредитен рейтинг и подходящи капиталови съотношения, за да поддържа бизнеса си и да увеличи максимално стойността му, вкл. да продължи да функционира като действащо предприятие и да осигурява съответната възвръщаемост на инвестираните средства на собствениците, стопански ползи на другите заинтересовани лица и участници в неговия бизнес, както и да поддържа оптимална капиталова структура, за да се редуцират разходите за капитала.

Дружеството управлява капиталовата си структура и прави корекции в нея с оглед на промените в икономическите условия.

Дружеството наблюдава капитала си, като използва съотношение на задлъжнялост, което представлява нетния дълг, разделен на общия капитал плюс нетния дълг. Това съотношение се изчислява между нетния дългов капитал към общата сума на капитала. Нетният дългов капитал се определя като разлика между всички привлечени заемни средства така, както са посочени в отчета за финансово състояние и паричните средства и парични еквиваленти. Общата сума на капитала е равна на собствения капитал и нетния дългов капитал.

Политиката на дружеството е да поддържа оптимално ниво на капитал с цел да може да осигурява необходимите средства – дългосрочни и краткосрочни за бъдещото си развитие.

В таблицата по-долу са представени съотношенията на задлъжнялост на база структурата на капитала към 31 декември:

	31.12.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Задължения по лизинг	49,165	35,699
Задължения за придобити инвестиции	10,475	17,788
Задължения по банкови заеми	2,958	5,926
Получени заеми от свързани лица	522	507
Намалени с парични средства	(5,784)	(7,412)
Нетен дълг	57,336	52,508
Собствен капитал	65,071	54,884
Общо нетен дълг и собствен капитал	122,407	107,392
Съотношение на задлъжнялост	46,84%	48,89%

39. СЪБИТИЯ СЛЕД КРАЯ НА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД

В края на 2019 година в Китай стартира епидемия от коронавирус COVID – 19 и се разпространи из целия свят. Разпространението на вируса в световен мащаб оказва влияние върху редица сектори на икономиката, доколкото под карантина в световен мащаб се поставят глобални индустриални райони и цели държави (Например, Китай, Италия). Първият случай на коронавирус в България е потвърден на 8 март 2020 г. На 13 март 2020 г. в България е въведено извънредно положение. В страната са въведени строги противоепидемични мерки и ограничения имащи за цел да ограничат социалните контакти и да ограничат разпространението на вируса. Това води до нарушаване на нормалната икономическа дейност почти на всички стопански субекти в България.

Поради непредсказуемата динамика на COVID-19, обхватът и ефектите върху бизнеса на дружеството, респ. за нейната бъдеща дейност, активи и пасиви, е сложно и практически невъзможно да бъдат оценени с точност на този етап. Първоначалната оценка на ръководството е, че не са идентифицирани обстоятелства и фактори, които да поставят под въпрос валидността на принципа-предположение за действащо предприятие на дружеството.

Възможните последици/ефекти от извънредната ситуация за дейността на дружеството са оценени като:

- увеличаване on-line потреблението и доставките до домовете, за което обаче все още няма ясни тенденции и в първите дни на извънредното положение дружеството не намира голяма промяна в дейността си (позитивна или негативна);
- забавяне в доставката на международните пратки и/или невъзможност от осъществяване на доставка до крайния получател, поради въведени ограничения за движения и въвеждане на пропускателен режим в редица европейски градове;
- свиване на B2B сегмента и забавяне на плащанията от страна на клиентите, чиито бизнеси са съществено засегнати от извънредната ситуация и въведени предпазни мерки.

За минимизиране на вероятните негативни ефекти върху дейността на дружеството е сформирана вътрешна „Работна група“ от ключови мениджъри, чиято цел е да работи по мерките за реакция на кризисната ситуация. Предприетите до момента мерки за ограничаване негативните последици върху дейността на дружеството и предпазване на служителите са:

- провеждане на редица информационни кампании и осигуряване на предпазни средства
- въведена е нова процедура за наблюдение на вземанията от клиенти с оглед предотвратяване на забавени плащания от клиенти;
- разработени са сценарии за намаление на капацитета и свързаните разходи при евентуални спадове в обемите през второ тримесечие на 2020 година
- непрекъснато наблюдение на планове за капитални инвестиции и евентуално съкращение при явни признаци на спад по сегменти и направления
- въведени са нови процедури с мерки за безопасност, вкл. дистанционна работа (home-office) за служителите от търговски и финансов отдел, допълнителен извънреден платен годишен отпуск за служители над 60 години

Няма други значими събития, настъпили между отчетната дата и датата на приемане на индивидуалния годишен отчет за финансовото състояние, които да изискват корекция и/или допълнително оповестяване във финансовите отчети за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.